

MESEČNIK, POSVEČEN
 PROTIALKOHOLNEMU
 GIBANJU NA SLOVENSKEM

„Najboljša je
 pač voda.“

PIŠČALKA

za
 abstinente,
 pivce in pijance.

== CELJE ==
 ZVEZNA TISKARNA.

Piščalka izhaja vsak mesec 20. tega ter stane na leto **4 K**, za dijake **3 K**.

Naročnina naj se pošilja po poštni položnici, če pa po nakaznici pa na: **Upravništvo «Piščalke» v Celju.**

Rokopisi naj se pošiljajo na naslov: **Franc Avsec, Št. Juri pod Kumom, pošta Radeče.**

Leposlovni spisi pa na naslov: **Leopold Lenard, Dunaj VII. 3. Lerchenfelderstrasse 116. I. 6.**

Izdajatelj in za uredništvo odgovoren: **Anton Černe.**

Vabilo na naročbo.

«**Piščalkin**» program je boj proti alkoholizmu iz socijalnih in zdravstvenih razlogov.

Iz verskih razlogov naj ga vodijo bogoslovni listi. Na to polje smo bili šli le primorani.

«**Piščalka**» stoji na stališču, da je za ta boj abstinenca neobhodno potrebna. Komu je osebno potrebna, se razvidi iz spisov v današnji številki. Same zmernosti se alkoholizem ne boji.

Izstotako se moderni alkoholizem ne boji starih argumentov proti pijanosti, ne boji se tiste «zdrave pameti» in osebne skušnje starih pivcev.

Za današnji protialkoholni boj je treba novega orožja, raznih ved zlasti zdravniške, socijalne, ekonomske in statistične.

Ta veda je zadnja leta tako napredovala, njene publikacije tako narasle, da bi prostori «Piščalke» nezadostovali, če bi hoteli le poročati o vseh knjigah, brošurah in časopisih ki izhajajo o tem le v enem svetovnih jezikov.

Kdor hoče ali more vstopiti v ta boj mora brati, mora študirati, če ravno «Piščalke» noče, pa naj študira nemško ali angleško tozadevno literaturo.

Piščalka izhaja redno na dveh polah, če pa bo našla obilno naročnikov, bo prinašala tudi priloge v tej ali oni obliki.

To številko poslali smo na ogled nekaterim, od kateri smo mislili da bi jo naročili, če bi jim bila znana.

Kdor ne mara biti naročnik naj jo blagovoli vrniti v istem zavrtku. Naročniki pa naj se poslužijo priloženih položnic: **Leop. Lenard, Wien.**

Uredništvo.

Zmernost ali — abstinenca?

Govoril župnik **Frančišek Avsec** dne 26. oktobra 1903 na II. slovenskem proti-alkoholnem shodu v Ljubljani.

Milostljivi knez in škof!

Cenjeni zborovalci!

I.

Naš oče Kalan dali so mi nalogo odgovoriti na vprašanje: ali zmernost ali abstinenca, — ali malo ali nič?

Oprostite, Vam naprej povem: hvalil bom abstinenco! Vsak berač svojo malho hvali.

Že zato je abstinenca hvalevredna, ker je nekaj gotovega, matematično natančno določenega: nič = 0. Nič vina, nič piva, nič žganja; se prècej vé, koliko je.

Vi zmerni pa imate vsak svojo merico, pa noben ne vé, kolika je njegova, ob vsaki priliki je drugačna, pri vsaki pijači druga.

Še zdravniki ne morejo natančno določiti, katera mera bi bila «zmerna», da bi nič ne škodovala. Ne morejo določiti za posameznika, še manj za splošnost. Le v tem so edini, da je tista dopustna mera veliko manjša, kakor se sploh misli.

Vsi pivci se imajo za zmerne, med njimi tudi brezdvomni pijanci. Če tak sliši: pijte zmerno, pravi: jaz ga zmerno, óni ga ne, in zazdi se mu, da je njegova mera še premajhna.

Govori se: zmerno ne škoduje! In če bi res ne škodovalo, škoduje to, ker se ta «dogma» vedno in povsod ponavlja in se na te besede pije neko negotovo in dvomljivo dopustno mero in — kako malo jih je, ki bi se te «svoje mere» res tudi držali.

Zmernost je torej nekaj negotovega, elastičnega: raztegne se lahko od ene kupice na več litrov, od poldne do čez polnoč.

Še dijaku pa so ljubša gotova števila, kakor tisti nedoločeni in neznani x , y , z .

Zato jaz hvalim gotovo abstinenco bolj kot tisto raztegljivo zmernost. Vendar, da vi zmerniki ne boste hudi, in da se vam prikupim, bom prècej in prav močno pohvalil zmernost. Zato trdim:

Zmernost je večja čednost nego zdržnost! Večja, ker je — težja. Težje je, piti pa trezen ostati, kakor nič ne piti, nam smete verjeti, ker poskusili smo oboje, ali pa celo vse troje. Poskusite i vi, saj ta poskus je — poceni.

Za alkoholika, slovensko: pijanca je gotovo težje, je skoro nemogoče ostati trezen, če ga začne; mogoče pa mu je: sploh ne začeti.

Pa tudi za pivca, ki ni ravno pijanec, je težje pri vsaki priliki in pri vsaki napitnici braniti se nalivanja. To je veliko težje, kakor pa kratkomalo enkrat za vselej reči: ne! tudi kapljice ne!

V začetku mu bo morda nekoliko težko povsod izpovedovati svojo novo vero in se bo bal zamere, tudi žeja ga še nadleguje in skrb, kaj bo pil. Pa kmalu se privadi smejati se častitljivim (!) pivskim običajem, privadi se požirati zabavljice, ko ga drugi pijo, in najti pijače tam v škafu ali vodovodu, ker na mizi je ne najde.

Pa že čez par tednov mine žeja, ki jo je delal prej alkohol, in če se žeja vsled potú tuintam oglasi, kmalu spozna, da je voda res prava božja kapljica.

Veliko več težav torej dela žeja in pijača pivcu kakor abstinentu, zato je pa tudi težja in večja čednost — zmernost!

Radi pa prepustimo večjo čast zmernosti, če le priznate, da abstinenca ni — nečednost. In to brez skrbi storite, sicer bi Kristus ne bil hvalil Janeza Krstnika, in Cerkev bi ne bila toliko abstinentov postavila za svetnike.

Sicer pa se nam modernim abstinentom ne gre za večjo ali manjšo čednost — to naj poravna vsak sam zase med svojimi štirimi stenami — nam se gre za to, da je **abstinenca boljše orožje proti alkoholizmu; da, edino sicer ostro pa uspešno orožje.**

Torej zopet začnemo hvaliti sami sebe in svojo abstinenco. In zgodovina uči, da le, kjer so v bojnih vrstah proti alkoholu stali abstineutje, tam se je posrečilo sovražnika vsaj nekoliko potisniti nazaj: v Ameriki, na Angleškem, Švedskem itd.

Kjer pa so se vojskovali samo zmerni, ubranili so se pač posamezniki nasilstva alkoholovega, človeštvo v svoji celoti pa je bilo vedno bolj pobito od tega krutega sovražnika, ki mu naklada že neznosne denarne in krvne davke.

Statistika uči, da se človeštvo vedno bolj pogreza v nezmernost: polagoma in vkljub vsem zmernostnim — pridigam.

Pridigali smo že od Noeta sem: zmerno pijte! po pameti pijte! pa ljudje slišijo menda le odmev: — pijte, — pijte! In ga pijo, in pijo čimdaljebolj: saj so rekli gospod, da ga — pijte!

Začnimo enkrat pridigati: Nič ga ne pijte: nič šnopsa, nič piva, nič vina, nič sadjevca, nič! pa bodete videli, — da ga — bodo — še pili, — pa ne — toliko — in — ne vsi!

Pa samo z besedami pridigati: nič ne pijte, ne pomaga — nič!

Pridigati moramo z dejanjem, ali pravzaprav z — nehanjem!

Pa kaj bomo opravili? Alkohola ne bomo spravili s sveta; on sam tudi ne more zato, da je postal — alkohol.

Premagali pa bomo tri njegove zaveznike, ki utrjujejo kraljestvo alkoholovo na zemlji: **nevednost, navada in kapitalizem.**

Ko te tri premagamo, in bomo jih, ostal bo pač še alkohol, pa kot človekov ponižni sluga in ne kot mogočen tiran.

Premagati moramo grozno nevednost o moči in učinkih alkoholnih pijač. Zlomiti moramo moč starih neumnih pivskih navad. Kapitalizma pa popolnoma premagali ne bomo, ampak iztrgati se hočemo iz njegovih krempljev.

II.

Nevednost o škodljivih učinkih alkohola je velika, a še večja in strašna je prazna. babja vera v njihovo moč in blagodejnost. Resnica o alkoholu nas bo rešila alkoholizma. Samo, da bi se ljudje toliko — ne bali resnice!

Vednostno orožje nam bodo dali gospodje medicinci in prirodoslovci. Na nas je, da zgrabimo za to orožje in ga porazdelimo tudi narodu: da resnico o alkoholu popularizirano t. j. med ljudstvo zanesemo.

In tukaj zopet trdim, da imamo ravno mi abstinentje, če morda ne več vednosti, vendar več volje in več prilike razložiti in razprodati svojo učenost o alkoholu.

Več prilike! Vas zmernih pivcev nihče ne interpelira, zakaj ga pijete. Kamorkoli pa pride abstinent, nova prikazen, mora se zagovarjati in razkazovati, zakaj ga ne.

Več učenosti? Da, mora jo imeti, če sploh hoče med ljudi. V vseh mogočih vednostih mora biti podkovan, da more zagovarjati svojo «neumnost»; ugovori iz vseh fakultet leté nanj, največkrat še iz teološke: kar sveto pismo mu vržejo v glavo, pa mislijo, da je pobit. Študirajte torej dobro, preden se zapišete med abstimente!

Več volje preganjati nevednost o alkoholu imamo tudi abstinentje, ker se nam alkohol nič ne smili; zmerni pa se vedno bojite, da ga ne bi prehudo obsodili.

Mi abstinentje smo pa tudi žive ilustracije. Brez podob dandanes ne more biti ne knjiga ne časopis. Novejša kemija je dokazala, da je

superfosfat dobro gnojilo za travnike. Pa dokler je bila ta vednost le na popirju in v besedah, svet ni verjel. Ko so pa dokaz prenesli na njive in travnike, da so ga videli in lahko prijeli, so začeli verjeti.

Ravno tako je moderna veda dokazala zadnji čas, da je voda jako zdrava pijača in po ceni, pa ljudje ne verjamejo in ne bodo verjeli, dokler ne bodo videli vsaj nekaj abstinentov živih in zdravih in trdnih hoditi okoli.

Vednosti, temeljite vednosti o alkoholu v vseh njegovih oblikah in vseh njegovih učinkih treba je vsakemu izobražencu, vsaj poglobitve resnice o njem pa mora vedeti vsak človek kakor »šest resnic«.

Da alkohol ne redi in ne daje moči človeku; da ne greje, ampak da telesno toploto znižaja; da ne gasi žeje, marveč da žejo dela; da je alkohol za zdravo in srečno življenje čisto nepotreben; da kvečjemu v rokah zdravnika tuintam v kaki bolezni kaj pomaga; da se brez alkohola lahko in lažje živi kakor žnjim; da brez alkohola mora živeti mlad človek, če se hoče normalno razviti; da tudi malo alkohola škoduje, če se redno vsak dan uživa.

Da ravno to zadnje je nekaj novega, da tudi malo alkohola škoduje, če se vsak dan uživa. Moderna veda nas uči, da tista zmernost, ki smo jo dosedaj imeli za zmernost, da tista mera, ki je bila takorekoč kodificirana za vsak dan, ni bila več zmernost, ker ni neškodljiva.

Veda nas uči, da se učinki alkohola soštejejo, sumirajo. Kanón razpóči, če se ga enkrat preveč nabaše, razpóči pa tudi, če se je prevečkrat »zmerno« iz njega ustrelilo. Pri vsakem strelu se pretresejo in razrahljajo molekili topove mase, in ko so ustrelili gotovo številokrat, ga prelijejo. — Je mlad umrl, pa pravimo: saj ni bil pijanec. Pijan nikoli, pa vsak dan malo, pa se je nabralo, pa se je razletelo!

Ta vednost torej, objektivna vednost o alkoholu mora med ljudstvo, mora ljudem v glavo. Samo pridigati: pustite ga! ne pomaga nič. Ljudje morajo vedeti zakaj!

Pater Mathew, iz reda sv. Frančiška, kapucin na Irskem, je imel pred 60—70 leti velikanske uspehe; na milijone jih je zapisal med abstinence, po več tisoč v enem dnevu. Po njegovi smrti pa se je kmalu skrčilo in razgubilo njegovo delo. Zakaj? Le njegova oseba, njegova osebna veljava je držala vse. Ljudje so vedeli, da pijanost škoduje, mislili so pa, da zmerno uživanje nič ne škoduje, marveč da koristi, — in tej veri se takrat ni čuditi, — in povrnili so se najprej k zmernosti, in v še krajšem času k nezmernosti.

Dandanes pa je tudi veda na naši strani, in je dokazala, da je alkohol naravnost nepotreben, da se brez njega lahko živi in bolje živi in da je redno uživanje tudi v malih merah škodljiv.

Res pa je težko ljudem dopovedati, kako škoduje tista «zmerna» pijača. Alkohol je prefrigan goljuf. Če bi njega poslušal, nimaš večjega in boljšega prijatelja na zemlji. Njemu ne verjemi, pa tudi sam sebi ne verjemi, če sta si prijatelja. Oba sta stranka. Verjeti je tu le vednostnim poskusom, ki pa jih ne smeš delati na sebi, zlasti ne ob svoji glavi. Ne zanašaj se na svojo pamet, on najprvo njo omoti.

Prve trenutke po zaužitem alkoholu res človek misli, da je močnejši, da se je pogrel, da si je ugasil žejo; pozabi, da je truden, da je lačen. Vse to spravi človeka v neko dobro voljo, in tako pozabi na te in druge težave in skrbi. Vse to pripisuješ ljubemu alkoholu, in prav imaš, alkohol je to storil, on te je omotil, da ne veš, da si lačen, da si žejen, da si truden, da si oslabelel, da te zebe. Pa si še lačen, še žejen, še truden, še slab in boš zmrznil v kljub alkoholu!

Ali res misliš, da je dobro za te, če ne čutiš lakote, žeje, trudnosti, slabosti, če ne čutiš, ko tam v snegu že zmrzuješ? Pravijo, da zmrznjenec, ko že umira, čuti neko posebno blaženost, in da je to izredno lahka smrt. No, če je to res, potem ima alkohol le tudi nekaj dobrega na sebi.

Če pa pivec nima ravno te sreče, da bi zmrznil, pa kmalu v kljub alkoholu čuti, da je slab, truden, da je še žejen, da ga le zebe. In v resnici je bolj truden, bolj slab, bolj žejen, bolj mrzel, in je pozabil dati svojemu telesu o pravem času jedi, vode, počitka, gorkote, vseh teh slabih posledic pa ne pripisuje alkoholu, ampak iznova si ga poželi in privošči, da bi zopet in zopet pozabil (!) dati telesu, kar telo res potrebuje.

Poskuševalna veda, ki jo gojé učenjaki na vseučiliščih in drugih visokih šolah v laboratorijih je v zadnjih časih veliko spravila na dan, o čemer se pred nekaj leti svetu še sanjalo ni. Našla je tudi na alkoholu nekaj gramov dobrega, na cente pa slabega za človeka.

Vsak ne more delati sam teh poskušanj, dolžan pa je o njih se poučiti in ne držati glave v grmu kakor noj. Nevednost je najdražja reč na svetu; dražje pa je ni kot je nevednost o alkoholu. Boj torej nevednosti, prvi zaveznici alkoholovi!

III.

Druga, morda še močnejša zaveznica pa je navada, to so tiste stare, baje tako častitljive pivske šege, pivski običaji. Vsi pijanci so postali pijanci, ker je taka navada, da se povsod in ob vsaki priliki pije, in sili piti, tudi do pijanosti piti in da pijanost že skoro ni več madež; nasprotno: ne piti velja za nedostojno in razžaljivo (!)

In zoper te razvade, zoper to silenje k pitju, ki je nevredno pametnega prostega človeka, moramo vzeti v roke vse ostrejšje orožje nego ga imate, oprostite, zmerniki.

Države tekmujejo, katera bo imela boljše puške in topove. Kralj alkohol si vsak dan izmišljuje novo orožje, nove zvižake, nove načrte, da premaga žejno človeštvo. In mi naj bi ostali pri orožji starega veka, naj bi se obkladali s težkimi ščiti in čeladami, za napad pa imeli le kak pipec?

Že pastirček David je bil zgrabil za modernejše orožje: vrgel je stran ščit in čelado in oklep, ki bi ga bil le oviral in premagal je z malim pa dobro pornerjenim kamenčkom okovanega Goliata.

Vsem pivskim običajem se klanjati, na vsako komando piti, in v vednem strahu za svojo pamet in svoj želodec samo braniti se, da bi ne bilo preveč, to se pravi skrivati se pred udarci alkohola za težkim ščitom zmernosti.

S tem se pivskim razvadam ne pride do živega. Moderni vojak ne vlačí seboj težkega ščíta; s kroglijami malega kalibra iz brzostrelk napada sovražnika.

Stopimo tudi mi iz defenzive v ofenzivo! Zgrabimo za moderno napadalno orožje, za daljnosežno in brzostrelno repetirko — za abstinenco.

Kralj alkohol ima svoj zakonik, svoje paragrafe, ki določajo kedaj, kaj koliko, kako in zakaj se mora piti; ima svoje vojake, in gorje mu, kdor se ne pokori. Nemški burši in na Hrvaškem sploh imajo posebnega fiškuša, rabeljna, ki uporneže kaznuje.

Kralj alkohol zahteva skoro božje češčenje, zahteva žrtve, človeške žrtve. Le pri posebno trdovratnih zmernikih, takozvanih filistrih je zadovoljen s par zrní kadila, s par kapljicami vina, toda točno in na vsako komando, da se vselej varuje avtoriteta njegovega veličastva.

In to je ravno, zoper kar se vojskujemo. Kraljestvo alkohola hočemo razrušiti, vlado nasilnih pivskih običajev hočemo streti, osvoboditi moramo človeštvo, da bo — smelo zopet piti vodo.

In zato je treba abstinence, popolne abstinence, trdovratne abstinence. Abstinent s svojo navzočnostjo brezobzirno podere avtoriteto alkohola, zmernik se ji ukloni, če ga na komando le malo poskusi. Abstinent alkoholovo vsemogočnost napada, zmernik se je le ubraniti skuša. Abstinent poje: «V boj, v boj proti alkoholu», zmernik pa milo prosi pardóna: «Oj vinček oj, oj, bod' dober z menoj, nikar me ne vrzi pod mizo nocoj».

Prejšnje družbe treznosti so dajale udom le ščit zmernosti, češ: branite se, da vas ne bo! Želele so pač tudi zdržnost od žganja, pa le «po možnosti», to se pravi: če bo kraljevo alkoholovo veličastvo zapovedalo, da se mora na vsak način spiti «štamperl ta močnega», pa naj se, da ne bo zamere.

Prerojena družba pa pusti pač ščit zmernosti tistim, ki ga hočejo in morejo nositi. Vendar pa vsakemu udu potisne v roko ostro orožje abstinence vsaj za boj zoper žganjepitje.

Abstinentje pa sploh ne rabimo ščita zmernosti, ker namazani smo s tako «žavbo», da se nas alkohol in njegovo orožje niti ne prime. Toliko mirnejše pa streljamo nanj in imamo zanj več «municijona».

IV.

Tretji mogočni zaveznik alkoholov pa je kapital. Vsaj polovico manj bi bilo alkoholizma, če bi pri njim ne imel dobička kapitalizem. Zakaj se ustanovljajo tvornice za špirit vedno nove, pivovarne vedno večje? Zakaj rastejo gostilne in žganjarije kot gobe po dežju? Nikar ne verjamite, da iz ljubezni do žejnega človeštva!

Pa mali kapital še ni tako nevaren. Gorje svetu, ko ga v roke dobi veliki kapital v rokah nekaternikov, ki se še pomenijo in združijo v truste in kartele.

In kaže se, da bo veliki kapital dobil v roke pridelovanje in razprodajo vseh alkoholnih pijač.

Pivo. Male pivovarne se umikajo velikim podjetjem. Piva se naredi za milijone več, pivovarn je na tisoče manj. Na Pruskem n. pr. je bilo l. 1873 še 13.561 pivovarn, 1892 le še 8.460, in vsako leto jih je nekaj sto manj. Pa tudi samostojnih gostilničarjev je vedno manj. V nekaterih mestih je polovico gostilničarjev, ki so le še hlapci velikih pivovarn.

Žganje. Fabrike za špirit rastejo kot gobe, malim žganjarijam se kmalu ne bo več izplačalo žgati. Zadnje — tedne bi rekel, so začeli ljudje zahtevati le špirit!

Vino bo istotako kmalu v rokah kapitalistov. Na Francoskem imajo veliki trgovci z delanimi vini tako moč, da vinogradniki v državni zbornici jo ne najdevarstva za naravna vina. In od katere strani preti pri nas nevarnost vinogradnikom? Ne od abstinentov marveč od kapitalistov!

Zadnja številka «Našega doma» v Mariboru piše: «Slovenski kmet svoje vinogradne «hribčke» prodaja, kupuje jih gospoda iz mest in trgov. Najlepše vinograde v ptujski okolici ima meščan. In v mariborski okolici, tako je bilo čitati, če se ne motimo v «Slov. gospodarju», sta še samo dva kmeta, vse drugo je v gosposkih rokah. In ta gospoda je dobila tisto vladno podporo, katero je poslanec Žičkar izprosil za stradajoče vinogradnike!»

In na Kranjskem? Trška gora pri Novem mestu in Trška gora pri Krškem bo kmalu v lasti samih meščanov. pa ne novomeških in krških meščanov, ampak ljubljanskih in še bolj oddaljenih velikih trgovcev. Pa tudi ti bodo prišli v roke še večjega kapitala.

Kmalu bo pravo vino pila le tista bogata gospoda iz svojih vinogradov. Vsi drugi pa bodete pili: v njihovih kletih — delanega. Bolje, da prej nehate!

Nova velesila raste, ki se igra z milijardami za milijarde, pa ne na slepo srečo, marveč za gotov dobiček. In kako reklamo za alkohol razvija ta véliki kapital. Vse drugačno kakor jo more mali obrtnik. Kako kriči v inseratih, referatih, plakatih, cenikih itd.!

Alkoholizem v rokah kapitalizma je velikanska sesalnica, ki narodom v žile vliiva alkohol z vso njegovo bedo in ki jim izsesava zdravo kri in pa milijarde vsako leto. Kaj bo iz tega? Kapital se za to ne briga, saj akcije nimajo ne srca ne vesti.

Če v Afriki rod za rodom poginja od evropskega špirta, kapitalist mirno šteje dividende. In če naše ljudstvo izgublja denar in zdravje in pamet in srečo in mir in vest in vero in nebesa, sesalka dela čimdalje hitreje, da bo več procentov.

Ta organizirana svet strahujoča dobičkaželjnost pa obeta, da bo v prihodnosti še hujša kot prej ali sedaj.

Preden nas kapital zgrabi še s kremplji alkoholnimi, ostresimo se alkoholizma: kapitalizmu na družih poljih pa se ustavimo z združnimi napravami.

Boj torej, odločen boj nevednosti, pivskim razvadam in alkoholnemu kapitalu — z ostrim in brezobzirnim orožjem abstinence!

V.

Zdaj se pa nikar ne bojte, da vas bomo koj zapisali med abstinentne. Tudi sami se prehitro ne oglasite; ta reč je treba, da se dobro premisli, Naglica ni nikjer dobra.

Prosimo vas pa, študirajte to reč, poučujte alkoholno vprašanje, to je velik del socialnega vprašanja. Tudi poskušate lahko abstinentno; saj če bi vam imela škodovati, lahko odnehate.

Ne mislimo vse ljudi pridobiti za popolno abstinentno; to prepustimo znanecem čez dvesto, tri stolet. Ne bila bi sicer nesreča, če bi se prej zgodilo. Za začetek pa ne rabimo toliko pač pa trdnih, prepričanih abstinentov.

Trdimo pa, da je abstinenca za nekatere potrebna kar prècej. Zahtevamo jo za otroke, pijance in — prijatelje pijancev.

Za otroke. Človeška narava ne potrebuje in ne poželi alkohola. To se vidi pri otroku, ki so mu prvi požirki zoprni. Mal otrok ne bo pil piva, vina, šnopsa, če ne bo imel ali tako grozovito neumnih, ali tako peklensko hudobnih starišev, ki mu ga ponujajo.

Tudi ko odraste, ne bo postal pivec, sam od sebe. Poglejmo pa delavce pri málici! Med starimi šnopsarji 13, 14letne otroke; steklenica

špirta kroži okoli; junaške srčnosti bo treba dečku, ki bi steklenico kapnaprej dal. Stari pivci ne bodo pripustili izjem. Planili bodo na štrajkovca, ki bi staro navado hotel odpraviti.

In fantiček ob nedeljah! Spodaj visoke pete, zgoraj na klobuku pero, spredaj cigaro, zadej dim: podaljšan in povečan tako na vse strani, na cesti drži korak z velikimi, pa da ne bi držal koraka tudi pri pijači? Ni mogoče! Hudo mu je sicer tudi na vse strani, pa vse pretrpi, vse prenese, da je le fant kot drugi. — Napuh, ne potreba!

Prof. dr. medicine, sloveči dunajski klinik Nothnagel ni abstinent, tudi ne vem, če veruje v smrtni greh nasproti Bogu, veruje pa v zločine proti človeštvu, in ta pravi: Smrtni greh je otrokom dajati alkoholne pijače.

No pa v tej teoriji bi se kmalu zedinili, da za otroke vsaj do 14. leta ni alkohol. To bode te odrasli radi priznali. Toda mi zahtevamo popolno abstinenco tudi za nekatere odrasle: za pijanee in prijatelje pijancev!

Kdor ni več gospodar svojega grla, svoje pameti, svoje volje, ta se mora odpovedat! vsemu alkoholu. V tem je zanj pomoč in rešitev; druge pomoči ni. «Zmerno» človeštvo je bilo nad temi režeži že popolnoma obupalo. «Pijanec se spreobrne, kedar se v jamo zvrne». Hvalu Bogu, ta pregovor ne velja več! Pijanci so ozdravljivi: zdravilo pa je — abstinenca!

Pa med tisoč alkoholiki je morda le eden, ki bi vsredi «zmerno» pijoče družbe postal in ostal abstinent. Dokler ni abstinentnih družin abstinentnih krogov, je treba, da tak bolnik gre vsaj za pol leta v kako zavetišče. V takih azilih (na Nemškem, v Švicah na Angleškem jih je že veliko), zdravijo ga s tem, da nič alkohola ne dobi in da je v taki družbi, kjer je vse abstinent: od zdravnika do zadnjega hlapca, kjer se niti ne govori ne o tem, da bi bil alkohol — pijača. V pol leta se njegovo telo toliko spremeni, da ne zahteva več alkohola in povrne se ozdravljen domu. Ne sicer vsak, pri nekaterem je bilo že prepozno, pa 60—80 odstotkov se jih ozdravi popolnoma, tako da ostanejo abstinentje.

Ostanejo abstinentje, — pa le če najdejo doma prijatelje abstinentne! Če najde mož, ko pride domu, ženo, otroke, ki tudi ne pijejo več — iz ljubezni do očeta; če najde vsaj nekaj prijateljev-abstinentov; če more vsaj v katero družbo, kjer se ne pije, bo ostal zdrav.

Če pa bo žena pila, otroci pili, tovariši vsepovsod pili, če bo povsod slišal: zmerno ne škoduje, zmerno ga smeš, ali pa za hrbtnom slišal: aha, ne sme ga več, abstinent je, torej je bil prej pijanec, bo kmalu zopet pivce in — pijanec!

Zato pa gre poziv do vas zmernih pivcev, da vsaj nekateri, ki ste res prijatelji pijancev, postanete abstinentje. Kateri ravno, ne vem. Naj

vsak sam premisli; premisli, če ima kakega prijatelja, ki mu je dolžan pomagati, morda v svoji hiši, v svoji okolici, v svoji župniji?

Pa če bi tudi ne imel prijatelja, potrebnega tega zdravila in tvoje pomoči in če abstinence ne rabiš zase, škodovala ti ne bo; slave sicer ne boš žel žnjo, koristil boš pa celí družbi. Čim več bo abstinentov, toliko bolj zmerni bodo pivci. Nehote se jih bo prijelo. In čim več bo abstinentov, ki niso bili prej ravno pijanci, toliko lažje se bodo tega pomočka prijeli tisti, ki jim je bil že skrajno potreben.

Ali pa smemo upati na Slovenskem v doglednem času res kaj vidnih uspehov? Gotovo! Kar so Angleži, Švedi dosegli v par desetletjih, dosegli bomo tudi Slovenci. Ali morda mislite, da imamo manj pameti in manj srčnosti? Če je na Nemškem, kjer so začeli pred par leti, že 35.000 organiziranih abstinentov, mora biti nas v par letih 8000. Če je na Švedskem med 5 milijoni 133 tisoč abstinentov, nas bo moralo biti 190.000. Da nas bo toliko kot Mohorjanov, lahko še mi doživimo.

Ali mislite, da so naši fantje v Bosni porabili zadnje konce korajže? Še jo imajo! Vidi se pri Marijinih družbah. Kljub vsemu zasmehovanju se ne sramujejo Marijine svetinje. In ravno v teh vrstah se bodo našli prvi mladeniči, ki bodo imeli srčnost ustaviti se neumnim pivskim navadam.

In med dekleti, ali mislite, da ne bode tako srčnih, da bi postale abstinentke? Ali morda mislite, da jih med ženskami ni treba? O treba, treba! In nič drugega ne potrebujemo, kakor v vsaki župniji nekaj moških, ki jih ne vrže vsaka sapica, ne omaje vsaka zabavljica, ampak ki gredo srčno in odločno svojo pravo pot naprej tudi čez stare razvade in neumne predsodke.

Kmalu se bo oglasil kje hlapec in rekel gospodarju: jaz sem abstinent, ne maram ne vina, ne šnopsa, ne jabolčnika, zahtevam pa po 20, 30 gl. več letne plače. In rad mu jo bo dal.

In abstinentna ženitnina? Ta predpust je še ne bo, drugo leto pa že lahko. Ali morda se bojite, da morda mladenič-abstinent ne bo dobil neveste? Pa kako lahko! In sama bo postala abstinentka, če ni bila že prej. Tako pojde naprej, in poleg abstinentov bodo tudi pivci dobili nazaj prostost, da bodo pili, kedar bodo sami hoteli, ne kedar bi jim kedo drug veleval.

Da kmalu zasije zarja prostosti iz suženstva alkoholovega vsem Slovincem, v to pomozi Bog!

Človek je navadno sam kriv svoje bolezni.

Že Hipokrat, najslavnejši zdravnik starega veka, je bil čisto prepričan, da bolezen ni nekaj, kar bi kar iz jasnega neba doli padlo. marveč posledica mnogih malih vsakdanjih pregreškov, ki se polagoma naberó in nazadnje na glavo nespametneža poderó.

Mnogi ljudje pa si nakopljejo bolezen s higijenskimi smrtnimi grehi, kakor tisti, ki vedno korzet in solnčnik nosijo, ki se vsak dan z «močnimi» pijačami «krepčajo», s težkoprebavnimi jedmi nadevajo, noč in dan strupeni zrak, ki so ga sami in drugi v istem prostoru izdihali in izpuhteli, zopet vdihavajo in v kri sprejemajo. Mnogi drugi zbole vsled opustnih grehov. Kdor svojega telesa ne goji, ga zanemarja, on se pregreši zoper naravo, in ta ne pusti nobenega pregreška nekaznovanega, temveč ga maščuje z matematično gotovostjo. Če se vsak dan ne koplješ, če ne skrbiš za vsestransko gibanje (sprehod torej ni dosti) in za zadostno 7—8urno ponočno spanje, potem si sam kriv, če zboliš. Saj nisi nič storil, ne, da bi odstranil strupene snovi, ki se v tvojem lastnem telesu proizvajajo, ne da bi svoje telo odporno storil zoper zunanje nalezljive kali.

Čisto logično bi torej bilo, če bi se smatralo kot neka goljufija, če n. pr. ljudje, ki so v državni ali v zasebni službi, živé popolnoma nasprotno najpriprostejšim zdravstvenim vodilom in so vsled tega vsako leto več ali manj časa bolni, ter s tem povzročajo posebne stroške ali svojemu predstojniku, ali državi, ali občini; istotako, če človek, ki je že tako slaboten, prevzame še več duševnega dela, pri katerem mora sedeti, da bi si kaj postrani zaslužil, namesto da bi prosti čas, ki mu ostane od glavne službe, porabil za ojačenje svojega zdravja.

Ondan se je nekdo jezil nad vlado, zakaj še ni dosti bolnišnic za revne jetične ljudi! Ima prav, pa država bi morala imeti tudi pravico prepovedati: piti alkohol, solnčne in svetle sobe kot «sprejemne» pustiti prazne, spati pri zaprtih oknih, sploh živeti, kakor je zdravju škodljivo, brez nujne potrebe.

Mi, ki resno delamo za zdravje, moramo odstrani gledati, kako ljudje naravnost grozno zoper higijeno grešijo, ne da bi jih smeli mi z vso skromnostjo prositi, da naj to ali ono nikar ne storijo ali opustijo. Odgovor bi bil gotov: «Kaj Vas to briga, gospod!» Mi pa plačujemo povrh za te «grešnike» ali njih potomce direktno in indirektno tiste davke, ki gredo za njih pribežališča: za bolnišnice in norišnice.

Ne kažite na tega ali onega, ki je na videz zdrav, akoravno nima ozira na svoje zdravje. Njegov čas bo že prišel, prej ali kasneje. Morda mu je osoda tako naklonjena, da se ga ne prime nalezljivost, nikoli pa

ne bo občutil tiste mere zdravja, ki ga prinaša racijonelno negovanje. On ne živi, le vegetira. On živi od kapitala življenske moči, ki ga je podedoval od starišev; njegovi otroci bodo toliko slabotnejši.

Ne slepimo sami sebe, temveč glejmo resnici v oko: bolezen in slabotnost smo zakrivali sami, ali pa so jo stariši. Začnimo torej koj ter otriesimo jarem bolezní, zavarujmo pa se tudi, da ne bodo otroci, ko odrastejo, prišli nad nas ter terjali račun, zakaj smo jim dovolili, da pomagali, da svojega telesa in svojih pluč niso vadili, da so pokvarili svoj želodec in svoje zobe.

Kaj naj torej storimo? Sem že namignil. Vživaj sveži zrak in mrzlo vodo, pusti, da te solnce obseva in naj ne mine dan, da ne bi vsako mišico, vsak organ svojega telesa, četudi le kratko času, v krepkem gibanju vadil. Prestanek mirovanja je tukaj, kakor v celi naravi, nepravilno in provzročá hiranje in prezgodnjo smrt.

Iz J. P. Müller: Mein System. A.

Mednarodni protialkoholni kongresi.

Deseti mednarodni kongres zoper aliholizem vršil se je ravnokar od 11. do 16. septembra 1905 v Budimdešti. Zakaj je deseti in kaj so ti kongresi?

Protialkoholni boj je nastal v Evropi najprej v anglo-saških deželah, kjer je bilo v tej zadevi več raznih shodov. Na kontinentu pa je še-le Angležinja Miss Charlotte Gray, ki je bila tudi zdaj na kongresu v Budapešti, sprožila gibanje in v zvezi z dr. Alfonzom Müllerjem v Brüsslu sklicala mednarodni shod (internat. Meeting) v Antwerpen. To se šteje za prvi kongres.

2. septembra 1885, torej ravno pred dvajsetimi leti sešli so se prvaki angleškega abstinenčnega gibanja z odličnimi Belgijci, nekaterimi Holaudci, Švedi in Švicarji. Bil je to bolj protestni shod, kot vednostni kongres. Pa začetek je bil storjen in sklenjeno je bilo čez dve leti v Švici napraviti shod.

Miss Gray je naprosila dr. A. Forel-a, da je poskrbel drugi shod l. 1887 v Zürichu. Udeležnikov je bilo čez tristo. Nemci in Avstrijci na stališču zmernosti so stopili nasproti anglo-saškim abstinentom, ki so vkljub manjšemu številu ostali zmagovalci.

Tretji shod se je eno leto zakasnil in se je vršil od 3. do 5. septembra 1890 v Kristijaniji na Norveškem, iz dežele, ki se je iz najbolj pijane bila spremenila v najbolj trezno. Udeleženci so sami videli, kaj močno in pošteno ljudstvo premore, tudi če je treba radikalne operacije na lastnem telesu. Vsi so občudovali pristno prijaznost, vzorno poštenje prebivalstva in absolutno varnost v deželi. Vprvič se je takrat rabilo ime kongres in shod se je imenoval III. mednarodni kongres proti zlorabi vpijančljivih pijač. Abstinente so imeli veliko večino in zmerni se niso čutili domače.

IV. kongres na Haag-u je bil l. 1893, ker je l. 1892 nekaj kolera strašila. Zmerni so bili v začetku v večini in so začeli z govori abstinenci nasprotnimi, pa abstinente jim niso ostali dolžni. Boj je bil hud, pa omagali so prej zmerni in so utrujeni bojišče prepustili abstinentom.

V. kongres je bil v Basel-u. Vladni zastopniki so še hvalili zmernost, pa abstinente so imeli le večji vspeh, kar je pokazal tudi brezalkoholni dijaški komers, ki se ga je udeležilo okoli 800 gostov, in druge brezalkoholne vesele zabave in izleti.

VI. kongress v Brüsselu od 30. avgusta do 3. septembra 1897. Belgijski zmerni so imeli predsedstvo, pa se razločili od drugih zmernih z tem, da so bili prijatelji abstinentom in priznavali njih taktične vspehe. Spoznali so, da imajo oboji skupnega sovražnika, Takrat so prvič videli v Belgiji bankete, pri katerih so voda in brezalkoholne pijače igrale glavno vlogo. Razprave kongresa so izšle v treh zvezkih s 724 stranmi.

Dr. Legrain je povabil v imenu francoske vlade prihodnji kongres v Pariz. To je bil VII. kongres od 4. do 8. aprila 1899. Dr. Legrain je voditelj društva treznosti, ki pa tirja le zdržnost od žganih pijač, sam pa je cel abstinent. Dobil je sloveče govornike za kongres: socijalista Vanderfelda iz Belgije, gospo Selmer iz Kopenhagna, škofa Turinaz-a iz Nancy in zastopnike armade. Zborovalo se je v sekcijah, kar pa se ni skazalo dobro. Vdeležilo se ga je okoli 1100 oseb. Razprave so izšle v dveh zvezkih na 1247 straneh. Deputacija abstinentov z Dunaja je prosila, da se prihodnji kongres vrši na Dunaju. Prejšnji boječi naslov «proti zlorabi opojnih pijač» so spremenili v «kongres proti alkoholizmu».

VIII. kongres se je vršil na Dunaju, od 9. do 14. aprila 1901. Predsedoval je dvorni svetnik prof. dr. Gruber. Tajnika sta bila dr. Fröhlich in dr. Wlassak, vrhovni tajnik odvetnik dr. Daum, vsi abstinente. Za Avstrijo je bil boj še nov. Zborovanje v odborih se je odpravilo, in ves kongres je zboroval kot polna seja. Vdeležnikov 1300, še več kot v Parizu. Vse seje od začetka do konca so bile dobro obiskane in velika dvorana higiениčnega instituta natlačena. Razgovori so vzbudili pozornost cele Avstrije in tudi Ogrske, kakor nikdar prej. Socijalna politika je bila v ospredju. Socijalni pomen alkoholnega vprašanja se prej še nobenkrat ni

obravnaval od zbora tako kompetentnih mož in tako dosledno vstrajno in vglóbljeno. Vrsta vseučiliščnih profesorjev in znanih politikov se je udeleževala.

Minister pl. Hartel je bil častni predsednik. Ministrski predsednik pl. Körber je imel znamenit otvoritven govor, ministerjalni svetnik Chyzer zdravstveni načelnik ogerski se je udeleževal sej do konca. Ruski delegatje so hvalili svoj državni monopol prodaje žganja, pa ta sistem ni našel priznanja. Nobenkrat prej se niso bile povedale vladam (ruski in avstrijski) v obraz tako krepko neprijetne resnice.

Razprava včasih strastna, je bila vedno globoko resna, razen, ko so bili neki vegetarijanci in narurni zdravniki smešno napadli vednost.

Dunajski kongres je pač izmed vseh prejšnjih v vdeležnikih in v javnosti napravil največji vtis, in bo gotovo trajno vplival na državo. Razprave kongresa je v kratki in znanstveni obliki izdal dr. Rudolf Wlassak v knjigi s 590 stranmi, ki pa obsezajo le stvarno, znanstveno in statistično blago. Izvrstno za studij. Škoda, da ni na kratko popisan zunanji tek kongresa, velike oficijelne vsprejemne slavnosti, n. pr. pri ministru Hartelnu abstinentna večerne veselica, zlasti pa, da niso popisani ljudski shodi. Kakor že v Parizu se je vršilo ob kongresu tudi na Dunaju več ljudskih shodov, tako delavski shod z čez 2000 vdeležniki, pri katerem je govoril dr. Gruber, nadsodnik Oto Lang iz Züricha, dr. Forel in dr. Viktor Adler.

Vpliv kongresa je bil znamenit. Abstinentno gibanje se je razueslo po Avstriji. (Tudi med Slovence. Op. ur.) Dr. Forela so klicali v Budimpešto, Požun, Gradec, koder so se povsod ustanovile protialkoholne družbe. Tako popisuje dr. Forel ta kongres in poprejšnje.

Pristavek uredništva: Letos je Forel v Budimpešti pravil, kako se je godilo pred 4 leti prvič v Budimpešti. Telegrafirali so ponj na Dunaj, in ko je prišel, zahtevali, naj jim pomaga ustanoviti «društvo za zmerno vživanje alkohola». On pa jim je obrnil hrbet češ: za vživanje alkohola, četudi zmerno, ni treba novega društva, in mene ni zraven. Če pa hočete zoper vživanje alkohola, pa pomagam. In prvi večer so zapisali 31 abstinentov, večjidel iz akademiških krogov. Dr. Al. Homan iz Radeč je letos našel v Belem gradu ob shodu zdravnikov več srbskih zdravnikov abstinentov, so pač študirali na Dunaju ali v Budimpešti in zanesli abstinenco tudi na Srbsko.

A.

(Dalje.)

Katoličani in mednarodni kongres.

Nemški katoliški shod l. 1900 v Bonn-u obrnil je bil z eno resolucijo «pogled nemških katoličanov na osmi svetovni kongres ua Dunaju in priporočil obilno vdeležbo zlasti po odposlancih zmernostnih družb».

Župnik Jos. Neumann, voditelj kat. protialkoholnega gibanja v Nemčiji imel je na kongresu poročilo: Kaj so storili nemški katoličani v zadevi treznosti.

Prof. apologet P. Albert Weiss je imel na kongresu govor: Brez pivske reforme, ni socijalne reforme. Navedimo en odstavek: «Gospoda moja! Niso norci in prismode, mračnjaki in krivoverci in škodljivci ljudstva tisti, ki ga hočejo iztrgati iz žrela enega največjih sovražnikov. Kdor se dandanes vojskuje še s zarjavelim orožjem takih izrazov zoper kako morebitno pretiranost v tem gibanji, tisti svojemu socijalnemu znanju ne napravi najboljšega spričevala in on je bolj odgovoren (slišite platnice?) za to ljudsko zlo kot gališki žganjarski jud, ki v strasti krščanskega ljudstva le svoj dobiček išče. Ne bil bi izrekel teh resnih besedi, če ne-bi mogel opravičevalno pristaviti, da so take nespodobne zapreke protialkoholnega gibanja izhajale le iz nevednosti, in če ne-bi bil prepričan, da jih ne bo več!»

Ob kongresu je bila posebna konferenca za duhovnike. St. Galški škof, dr. Avg. Egger, znani abstinent in pisatelj jim je poslal pismo, iz katerega sledeče povzamemo: «Prav je, da je ob priliki mednarodnega kongresa zoper alkoholizem tudi zborovanje duhovščine. Mednarodni kongres smatra alkoholno vprašanje kot splošno človeško vprašanje in more to, ker alkoholizem grozi zdravju, blagostanju in vsem skupnim koristim človeštva, in se ga more vspešno pobijati tudi le s sodelovanjem vseh činiteljev človeške družbe.

Alkoholno vprašanje je pa tudi npravstveno vprašanje, vprašanje dušnega pastirstva, najprej zavoljo pogubnih posledic za versko-nravno življenje, ki uam ne morejo biti malovažne, in pa ker ima dušno dastirstvo posebne dolžnosti in pripomočke v tem boju.»

A.

Kaj se nam ogromno ne zdi?

Pred božičem je šel po časopisih (nemških, slovenskih, hrvaških), glas o ogromnih svotah, ki prihajajo iz Amerike v Evropo:

Leta 1900 je prišlo iz Zedin, držav	5,500.000 K
» 1904 pa že	16,000.000 »
» 1905 že o prvi polovici	9,000.000 »
» 1905 kot «božična darila»	9,960.000 »

Mnogo denarja pa se tudi pošilja po posredovanju bank, mnogo tudi v pismih.

Vidi se, kako malo mislimo. Prvič, ker se enkrat bojujemo proti izseljevanju ker spoznamo, da vse te svote ne pokrijejo škode, ki jo stori Amerika, drugič pa sprejemamo v časopise take novice, ki jih pač le tisti v svet pošiljajo, ki vozijo ljudi v Ameriko. In kako lepo rečejo: «Za božična darila!»

Drugič pa zato, ker se nam te svote zde ogromne! Te svotice, ki jih dobi cela Evropa iz Amerike, so igračice proti svotam, ki jih n. pr. na Kranjskem — zapijemo.

Najbolj natančno vemo koliko kranjska dežela zapije na žganju, večinoma tujem špiritu: na leto 7,200.000 K
vina okoli? 8,800.000 »
piva okoli 3,000.000 »
Skupaj okoli . . 19,000.000 »

V tem pa ni všteto žganje in vino, ki se nezadacano popije.

Natančnih števil do sedaj še nimamo razen za žganje. Pa treba jih bo dobiti. «Piščalka» si bo prizadevala zanje kolikor bo mogla. Ali popolno statistiko o vseh alkoholnih zadevah mogel bi voditi le statistični urad zato, ki bi bil vsaj toliko potreben in koristen, kot so za gibanje ljudstva in živine.

Temeljna vodila pravovernih abstinentov.¹

1. Kozarček ga izpiti — kdo more braniti.

Vino je bilo v začetku ustvarjeno za razveseljevanje, ne pa za pijanost. Sir. 31, 35. «In vino, da oveseli srce človeško». Ps. 103, 15. Tako sodi sv. pismo.

Vino ne izhaja od hudega duha, kakor so nekdanj verovali Manihejci in je pozneje Mahomed učil: tudi ni hudič prvi žganja kuhal.

Zato gredo posamezniki, zlasti v krogih dobrih templarjev, odločno predaleč, če popolno abstinenco kot edino normalno stanje razglašajo in celo najzmernejše pивce izobčujejo. Take nezdrave pretiravanja morejo le vse protialkolno gibanje ob dober glas pripraviti.

¹ Te vodila so dočista pravoverna in nič sumljiva. Povzeta so namreč dobesedno iz knjižice: König Alkohol. Ein Aufruf zum Kampfe gegen den Erbfeind. Von J. Haw, Pfarrer. Essen-Ruhr. 1904. Fredenbenl & Koenen, o kateri P. St. Škrabec piše: Knjižico morem z dobro vestjo priporočiti; stoji na katoliškem stališču. Stane 25 Pfg.

2. Abstinenca ali popolna zdržnost od alkohola nič ne škoduje, ne zdravju, ne storilni sposobnosti.

Tako govori spominski list o alkoholu, ki ga je izdal nemški cesarski zdravstveni urad. Še če hud pivec hipoma preneha piti, mu ne škoduje, kakor se mnogi bojé. Ko se je sredi preteklega stoletja vsled prizadevanj apostola treznosti Fitzeka izmed 600000 Poljakov v Gorenji Šleziji, 500.000 skoro naenkrat odpovedalo žganju, mislil je sloveči zdravnik dr. Lorinser v Opolju, da bo imelo to slabe nasledke. Opazoval je natančno, pa moral je izreči, da se njegov strah v nobenem slučaju ni uresničil.

3. Popolna zdržnost mnogokrat poviša storilno sposobnost, povzdigne veselje do dela in pomnoži veselje do življenja.

Najsrečniši je, kdor ima najmanj potreb. Véliki irski agitator O' Connel je slovesno izjavil, da se rajši odpove vsem političnim uspehom ko abstinenци.

Ne moremo, da ne bi natisnili zanimivega pisma, ki ga je poslal general-polkovnik grof pl. Haeseler «najrezkejši vojak nemškega cesarja», dne 10. junija 1903 društvu zoper zlorabo opojnih pijač. To pismo je povsod pozornost obudilo. Nadžupan mesta Charlottenburg ga je objavil vsem mestnim uradnikom.

«Dovolim si odgovoriti kratko. Od leta 1878, torej 25 let, ne pijem ne vina ne piva, žganja nisem nikdar pil. Izjemo storim na cesarjev rojstni dan ali zelo svečanih prilikah, takrat četrtino kupice sekta spijem. Po leti 1878 sem prestal hudo plučnico. Ko sem okreval, priporočili so mi razni zdravniki, naj pijem le eno ali dve kupici vina; pa kmalu sem spoznal, da nič vina je še boljše. Skusil sem, da je mož brez alkohola bolj sposoben za telesno in duševno delo, da se torej tudi manj utrudi, in to ob vsakem letnem času. Žganje je najhujše zlo. Pivo mu je prav blizu; pivo otežkoči storilno zmožnost, naredi človeka trudnega in dela čim večji žejo. Vino je tudi za nič. Za vojaka: voda, kava ali morda čaj. Z največjim spoštovanjem. Grof pl. Haeseler. (Zdaj je generalfeldmaršal, 19. januarja bo star 70 let, priljubljen pri starih in mladih. Njegov kor je baje najboljši v nemški armadi. Žganja pa ne pusti točiti v kantinah. Ur.)

4. Za otroke je alkohol zgolj strup.

To je danes enoglasna sodba zdravnikov-veljakov.

«Če hočeš otroke narediti dražljive, jezično-modre, pre-zgodaj zrele, opešane, mlade starce. daj jim opojnih pijač in redi jih s začinjeno meseno hrano». Prof. Paulsen.

«Srce mi krvavi» piše škof Keppler v postnem listu l. 1902, «če mislim na to, kar sem zvedel na potu ob birmovanju, da v mnogih pokrajinah, tudi na kmetih, starši iz napačne varčnosti ali žalostne dobičkaželjnosti svojim otrokom ne privoščijo najbolj naravne in neobhodno potrebne otroške hrane: mleka, da ga prodado, ali da ga ni treba kupovati, da pa mesto mleka že malim otročičem alkohola dajejo. To je vnebovpijoč greh in povzdigniti moram svoj glas zoper to zločinsko zastrupljevanje. Da bi vendar taki starši prišli k pameti in verjeli, kar se jim pové, preden je prekasno, preden z grozo vidijo in doživé, kaj so napravili; da so svoje otroke naredili bolne in slabotne, neumne in hudobne, jih izredili za pijance in nečistneže — otrokom v časno in večno pogubo, sebi v kazen in očitanje, ki bo grizlo njih srce do zadnjega vdarca in njih trepetajočo dušo spremilo pred sodnika.»

Že stari modrijan Plato je zahteval postavo, da se osebam pod 18. letom starosti prepové uživati vino. Čujte njegove razloge: Kaj ko bi naredili postavo, ki bi mladenčem pod 18. letom prepovedala vino in jih poučila, kako nevarno je ognjeno pijačo vlivati v mladostni ogenj, ki že tako gori v njihovem telesu in njih duši, preden se utrudevajo ob trdem in težkem delu. Brez take postave pa moramo biti v veliki skrbi, da naši mladenči zabredejo v norost razuzdanega življenja.»

Zdravniški nadsvetnik dr. W. Hauser v Karlsruhe je predaval l. 1902: Prav blizu imamo kmečke vasi, posebno dve, kjer je ta zločinska navada že otrokom dajati vina, piva, celo žganja tako nesramno razširjena, da pri tem nič hudega ne vidijo, ko otrokom znano cuzalo v žganje pomočijo, da utihnemo t. j. zaspijo — kjer pa so tudi slabo rejeni, krivičasti (rhachitis), bezgavkasti (skrofulozni), vodnatoglavni otroci na dnevnem redu, in kjer se na cestah kažejo pádavica, topoglavost, jetika in bebci (kretini) v najnesrečnejših in zoprnejših oblikah.

Prof. Pelmann, vodja provincijalne norišnice v Bonnu izjavlja: Jaz smatram dajanje opojnih pijač otrokom kot krivico, ki zato ni nič boljša, če se godi z privoljenjem kakega zdravnika.

Profesor Kraepelin, ki je postal tako sloveč po svojih učenih raziskavanjih o učinkih alkohola, sodi: Na tisoče mater zastruplja sistematično svoje ljubljence s sredstvom, ki jih dela neumne, véle, jim vzame telesno in dušno moč, jih naredi telesne in dušne pohablence. Torej proč z nesrečno vero, da alkohol moč daje, proč z «krepčalnimi» vinom, če so otroci slabotni, malokrvni, bledični, stran vsak alkoholni strup pred vsem od otrok, stran, če nočete z lastno roko otroke izhirati in izpriditi.

Ali nas ne prime — usmiljenje, če beremo sledeče «poslano» nekega učitelja v «Kölnner Stadtanzeiger»: «Ko sem videl zadnjič v ponedeljek svoje šolske novake posebno zaspane in lene, povpraševal sem šestletne dečke, če so včeraj kaj pili ali kadili. Izid je bil presenetljiv in strašansko: 64 dečkov imam v I. razredu, 19 jih je bilo v nedeljo v gostilnah, 20 jih je pilo doma ali v gostilni vino, 24 pivo, 19 žganje, 17 vino in pivo, 14 vino, pivo in žganje, 10 jih je reklo, da so bili pijani, 9 tako, da so padali, 8 jih je bljuvalo, 19 jih je kadilo in sicer 12 jih je napeljal oče, 4 napeljani od bratov, napeljani od vojakov, eden si je sam cigareto kupil. Morda je bilo nekaj požirkov iz očetove kupice ali očetove smotke neškodljivih (materijelno) . . . vendar je to dejstvo grozno žalostno . . . Kaj naj učitelji počnemo s takimi otroci, in kaj naj iz njih postane . . . ?!»

5. Popolna zdržnost naj je sveta dolžnost mater,

ko so v drugem stanu in dokler dojijo. Koliko sicer dobrih mater se pregreši nad najljubšim, kar imajo na svetu, pa se jim niti ne zdi ne!

6. Popolna zdržnost

vsaj zdržnost od navajene vsakdanje pijače — se nujno svetuje vsem telesno slabotnim, ali k duševnim boleznim naklonjenim, nervoznim, spolno zdražljivim, in vsem, ki so iz pivske družine.

Kolikim obžalovanja vrednim bi ta priprosta ukrenitba vrnila zapiranje in veselje do življenja.

7. Popolna zdržnost

vsaj za čas službe — bi morala biti postavno predpisana vsem osobam od katerih treznosti in prevdarka je odvisno življenje človeško.

To so voditelji ladij in lokomotiv, železniški uradniki pri službi zunaj na kolodvorih, zdravniki, zlasti pri operacijah, streljavci v kamnolomih in rudnikih.

Med železniškimi uradniki na Angleškem je okoli 50.000 abstinentov. Čast jim!

V Ameriki je več železniških družb svojim uradnikom alkohol strogo prepovedalo. Vsled tega se občinstvo rajše vozi po teh progah, ker statistika uči, da se je število nesreč odločno zmanjšalo.

Vodja Seaboard-Air-Linie piše: Na nobeni naših prog ne pustimo koga, ki alkohol vživa, da bi imel kako odgovorno službo. Skušnja nas je izučila, da se na take ljudi ne moremo zanesti in mi nočemo v nevarnost postavljati ljudi, ki se našim vlakom izročajo.

(Dec. 1905 so poročali časopisi, da je prusko železniško ministrstvo vsled nekaterih velikih železniških nesreč — prepovedalo vsem v obratni službi stoječim osebam vsakoršne alkoholne pijače med službo. Kot služba se razume tudi čas pripravljenosti na službo.

Obenem je odredilo, da se dá uslužbencem prilika, da si morejo ali gorke ali mrzle brezalkoholne pijače sami pripraviti ali pa po nizki ceni kupiti.

Vodstvo železnic v Palaciji je odredilo, da se na vseh večjih postajah železniškemu osebju prodaja prav po ceni kava, mineralne vode, limonada, da se s tem omeji vživanje alkohola. Ur.)

8. Popolna zdržnost — edina rešitev pivcev.

Kralj švedski Karol XII. je nekdam vinjen izrekel nespoštljive besede proti svoji materi. Ko se je streznil, ga je opomnil dober prijatelj, kaj je storil materi. Karol je mirno poslušal, pomolčal, pa rekel: Prinesite steklenico najboljšega vina in kupico. Prineso. On pa stopi pred mater, natoči, izpije kozarec in reče: «Mati, to je bil zadnji kozarec!» In je držal besedo. Čast junaku!

Zmeren ne more več biti pivec iz navade, lahko pa se popolnoma zdrži opojnih pijač. To uči stokratna skušnja, to kažejo veliki uspehi pivskih zdravilišč.

In to je lahko, veliko lažje kot marsikateri ubogi pivec misli, gotovo stokrat lažje kot peklensko življenje v verigah nečastne strasti. Morda bo en čas boj težak, pa le kratko časa, kmalu bo čutil osrečujoči čut rešenja.

Kar so stotisoči mogli, to pač ne more biti tako težko. Nek nemški učenjak, ki je takrat potoval po Iskem, ko so milijoni ljudi kapucinu patru Mathewu v roke storili obljubo abstinence, se je hotel prepričati o stanovitnosti spreobrnjenih. Ponujal je žganja šestim bivšim pijancem, ki so ga ob mrzlem in mokrem vremenu veslali čez jezero Turk. Niso marali žganja, ampak pripovedali so mu ginljivo svoje prejšnje gorje in svojo sedanjo srečo v zdržnosti.

9. Največjo zmernost za vse!

Pametni pije zmerno, pametnejši zmerno in ne redovito, naj-pametnejši le na zdravnikovo povelje. Ta izvrstni svet daje Leuthold v svojem krasnem letaku.

«Le tisti je v resnici zmeren in opravičen, da se tako imenuje, ki ne pije vsak dan opojnin, ki ne pije «svoje» mere vina ali piva, marveč le ob posebnih priložnostih in tudi vsak, komur je odpoved alkoholu postala že nemogoča, ali močno težka.

Redno vživanje alkohola v našem vsakdanjem in navadnem življenju je razvada, ki se jo mora krepko pobijati in odstraniti.

«Piščalka» pristavi še eno vodilo:

10. Popolna zdržnost (abstinenca) je nujno potrebna vsakemu, kdor se hoče zoper zlorabo alkohola uspešno bojevati; — in do popolne abstinence pride vsak, ki se je zoper pijanost resno in vztrajno vojskoval.

Blestechi izgled: Pater Mathew, kardinal Manning, škof Báraga, škof Egger.

J. HAW:

Sveto pismo,

kaj pravi o vživanju opojnih pijač.

I. Zmerno vživanje je **dovoljeno**; kajti:

1. Vino je **dar božji**. «Vino je bilo v začetku ustvarjeno za razveseljevanje, ne pa za pijanost». Sir. 31, 35.

2. Vino ima **zdravilne učinke**. «Trezna pijača je zdrava duši in telesu». Sir. 31, 37. — «Vino služi človeškemu življenju, če se zmerno pije». Sir. 31, 32. — «Vino razveseljuje dušo in srce, če se pije zmerno». Sir. 31, 36. — «In vino, da oveseli srce človeško». Ps. 103, 15. — Apostol Pavel svetuje svojemu učencu Timoteju malo vina kot zdravilo, zavoljo njegovega želodca in pogostega bolehanja. 1. Tim. 5, 23.

3. Vino bližnjemu **podariti**, velja za **dobro delo**. To je storil Kristus na ženitnini. Jan. 2. — Kralju Lamuelu mati svetuje: Dajte močne pijače žalostnim, in vina njim, ki so bridkega srca; oni naj pijejo, da pozabijo svoje revščine in se nič več ne spomnijo svoje žalosti. Preg. 31, 6. 7.

4. Vino ima visok **simboličen pomen**. Vino je pripodoba najvišje čednosti, ljubezni. (Vis. pesem); — je snov najsvetejšega zakramenta.

II. Nezmerno vživanje je **pogubno**. kajti:¹

1. Vino je **goljuf**. «Kakor vino pivca ogoljufa, tako se bo prezetnemu človeku godilo, in ne bode v časti». Hab. 2, 5. — «Komu je gorje? Čegavemu očetu je gorje? Kdo ima prepir? Kdo jame? Kdo rane brez

¹ Op. ur. Do tukaj je P. St. Škrabec citiral iz zgoraj navedene knjižice župnika Hawa. Tukaj pa se mu je vstavilo: «Nadaljnih citatov ne morem navajati; vsi so zoper nezmernost, nobeden zoper zmernost». Zakaj neki ne more zoper nezmernost? Zdaj seveda nima ne časa, ne prostora, ker se mora boriti zoper «abstinenclerje». Ali zakaj v 22. letnikih svojega «Cvetja» ni zinil ene resne besede zoper nezmernost, zakaj ni z eno besedo priporočil cerkvene družbe treznosti? Smo že mislili, da ima tako obljubo, pa se mu le zato ni mudilo, «ker svojih

vzroka? Komu otečejo oči? Ali ne tistim, ki se mude pri vinu, in si si prizadevajo, da izpivajo kozarce?»¹ Ne glej vina, ko je rujno, ko se sveti v steklu njegova barva; zakaj prijetno teče; toda naposled piči kakor gad in razlije strup kakor bazilisk. Preg. 23, 29—32.

2. Vino **vropa pamet**. «Nečistost, vino in pijanost (v hebr. in mošt) pamet vzamejo». Ozej 4, 11. — Kdor se jih veseli (vina in pijanosti), ne bo moder». Preg. 20, 1. — «Predrznost iz pijanosti je nespametnežu v izpodtiko». Sir. 31, 39. — «In boš kakor speči sredi morja, in kakor dremajoči krmar, ki je izgubil krmilo; in porečeš: Toplji so me, pa me ni bolelo; vlačili so me, pa nisem čutil; kdaj se bom zbudil in zopet našel vina?» Preg. 23, 33—35. — «Pa tudi oni se od vina ne zavedo, in se od pijanosti motijo: duhoven in prerok od pijanosti nič ne vesta, v vinu sta vtoplejena, od pijanosti se motita, ne vesta za vidca, ne vesta za pravico.» Iz. 28 (!) 7.

3. Vino **razodeva skrivnosti**. «Ogenj preskuša železo, če je trdo; ravnotako preskuša vino srce prevzetnežev, če se vživa do pijanosti». Sir. 31, 31. — Ne dajaj, o Lamuel! ne dajaj kraljem vina; zakaj, kjer pijanost kraljuje, ni nobene skrivnosti.» Preg. 31, 4.

4. Vino vodi v **revščino**. «Kdor vino in mastnino rad ima, ne bo obogatel.» Preg. 21, 17. — «Delavec-pijanec ne obogati». Sir. 19, 1. — Zakaj kateri pijančevajo, in si pojedine napravljajo, hirajo in dremota se s cunjami oblači». Preg. 23, 21.

5. Vino **škoduje zdravju**. «Zaradi pijanosti jih je že mnogo pomrlo, kdor je pa trezen si daljša življenje.» Sir. 37, 34. — Kakšno življenje ima, kdor si ga krajša z vinom? Sir. 31, 33. — «Vino, ki se pije nezumno, napravlja zdražbe in jeze in mnogo bojev. Vino, ki se pije nezumno, je duši grenko. Predrznost iz pijanosti je nespametnežu v izpodtiko, slabi njegovo moč in mu dela rane.» Sir. 31, 38—40.

6. Vino zapeljuje v **greh**. «Vino in ženske pripravijo modre k odpadku in razumne v kazen». Sir. 19, 2. — «Ne glej vina, — naposlednje piči kakor gad. Tvoje oči se bodo ozirale po ptujih ženskih, in tvoje srce bo govorilo naopačno.» Preg. 23, 33. — «Vino vodi v nečistost, in pijanost v prepir». Preg. 20, 1. — «In nikar se ne upijanite z vinom, v katerem je nečistost». (Bo že prav tako!) Ef. 5, 18. — «Veliko jih živi — katerih bog je trebuh». Fil. 3, 18. — «Ne dajaj kraljem (sodnikom) vina, da kje ne pijejo, in pravice ne pozabijo in pravde ubogih ne prevržejo». Preg. 31, 4, 5.

bravcev ni imel za pijance». O, zdaj pa bo! pa ne samo treznost bo priporočil, tudi čistost, «ker se ta dandanašnji še huje kerha (ste tudi še le včeraj zvedeli?) pa je ravno tako potrebna, če ne še bolj ko treznost». Zdaj bodo tudi v «Cvetju» na beli dan prišli vsi sledeči citati iz sv. pisma in tudi onih osem pohvaljenih, pa ondan še izpuščenih vodil.

¹ Ali ste že videli boljšo — fotografijo?

III. Pijanec čaka **strašna večnost**.

«Gorje vam, ki zjutraj vstajate, da se pijančevanju vdajate, in do večera popivate, da od vina vsi gorite . . . njegovi imenitniki bodo za lakoto mrlji, in njegova množica bo za žejo poginjala. Zato bo pekel svoj trebuh raztegnil, in s svojim žrelom nezmerno zazijal, da vanj pojdejo njegovi junaki in njegova množica in njegovi blagorodni in častitljivi.» Iz. 5, 11. s. — «Gorje vam, kateri ste junaki pri pitju vina in srčni možje pri mešanju močnih pijač. — Zategavoljo, kakor ognjeni plamen strniše požre, in ga plamena vročina sežge, tako bo njih korenina kakor prhavka, in njih mladika kakor prah na kvišku poleti.» Iz. 5, 22. 24. — «Gorje prevzetni kroni, pijanim v Efrajmu in obletujočemu cvetju, njega vriščeči slavi, njim ki prebivajo na vrhu pretolste doline in se od vina opotekajo! — Z nogami bo poteptana prevzetna krona pijanih v Efrajmu.» Iz. 28, 1. 3.

«Zbudite se upijanjeni! in jokajte, in tulite vsi, ki pijete vino zavoljo sladkosti; ker bo zginilo od vaših ust.» Joel 1, 5. — Ne pijanci, ne preklinjavci, ne roparji ne bodo posedli božjega kraljestva.» 1. Kor. 6, 10. — Dela mesa pa so znane, in te so . . . pijančevanje, požrešnost . . . kateri take reči delajo, ne bodo kraljestva božjega dosegli.» Gal. 5, 19. s. — Podoba pogubljenega pijanca je bogatin, ki v peklenski žeji zastonj prosi kapljice vode. Luk. 16. 24.

IV. Zato **svari** pred nezmernostjo.

«Varujte se pa, da vaša srca ne bodo preobložena v požrešnosti in pijanosti.» Luk. 21. 34. — «Bodite trezni in čujte». I. Petr. 5, 8. — Kakor po dnevu pošteno hodimo, ne v požrešnosti in pijanosti.» Rim. 13, 13. «Če je on, ki se brat imenuje . . . pijanec ali . . . s takim še ne jejte.» I. Kor. 5, 11. — Toliko bolj pregrešno je pijanosti vdane k pijači siliti: «Vina ne ponujaj takim, ki ga ljubijo, ker vino jih je že mnogo pokončalo.» Sir. 31, 30. — Toliko hujše, če iz zahrbtnega namena: «Gorje! kdor da pijačo svojemu prijatelju, pa jo s svojim žolčem nameša, in ga vpijani, da njegovo nagoto gleda. Hab. 2. 15.

V. Na **zgledih** kaže posledice nezmernosti.

Noe (1. Mojz. 9, 21.), Lot, krvokrunstvo 1. Mojz. 19, 31. Amnon, umorjen 2. kralj. 13, 28. s., Nabal 1. kralj. 26, 36. s., Urija, 2. kralj. 11, 13., Ela 3. kralj. 16, 8., Holofernes, Jud. 13., Baltasar, Dan. 5.

VI. **Zdržnost** od opojnih pijač sveto pismo priporoča:

1. Ker abstinenca človeka vsposoblja za višja dejanja:

a) fizična, telesna. Samson ima svojo telesno nepremagljivo moč od zdržnosti svoje (in materne). Sod. 13, 14. — Danijel in trije tovariši so

postali lepši in močnejši ob vodi in sočivju kot drugi ob vinu in kraljevski jedi. Dan. 1, 15.

b) za duševna dela. Janez «največji izmed od žena rojenih» je zdržen. Luk. 1, 15. — Salomon pravi, da je abstinenca sredstvo za pridobljenje modrosti: «Mislil sem v svojem srcu svoje meso zdržati vina, da bi svojega duha obrnil na modrost in se varoval nespameti.» Prid. 2, 3. — Vsi, ki stremijo po višji popolnosti se morajo zdržati vina. Tako Nazarejci. 4. Mojz. 6, Rehabljane Bog blagoslovi zaradi njih abstinence, ki jo držijo iz pokorščine do svojega praočeta. Jerem 35, 8.

2. Ker stori, da človek službeno oblast prav vporablja.

Abstinenca je torej svetovana knezom, strogo zapovedana duhovnikom, ko svojo službo opravljajo. «Ne dajaj, o Lamuel! ne dajaj kraljem vina; zakaj kjer pijanost kraljuje, ni nobene skrivnosti: in da kje ne pijejo in pravice ne pozabijo, in pravde ubozih ne prevržejo.» Preg. 31. 4. — «Vina in vsega, kar more upijaniti, ne pite, ne ti (Aron), ne tvoji sinovi, kadar greste v šotor pričevanja, da ne umrjete; zakaj to je večna postava za vse naše rodovine, in da bote vedeli razločiti med svetim in posvetnim, med ognušenim in čistim. 3. Mojz. 10. 9.

3. priporočena, da se izogne pohujšanju. «Vse jedi so sicer čiste; hudo pa je za človeka, kateri s pohujšanjem je. Dobro je mesa ne jesti, in vina ne piti, nič ne storiti, na čimur se tvoj brat spotika, ali pohujša. ali oslabi.» Rim 14, 20. 21. A.

«Vino je zdravo»?

Ponatisnili smo spredaj iz Hawa dva poglavja, ker je celo p. St. Škrabec to knjižico «z dobro vestjo priporočil». Pač ni vedel, da je bil Haw tudi v Budimpešti. Hotel jo je proti abstinentom izrabiti in navedel zato izmed zgorajšnih devetih vodil ali «tez» le eno: **Kozarček ga spiti — kdo more nam braniti**, in izmed izrekov sv. pisma le tiste, iz katerih sledi; Zmerno uživanje je dovoljeno. Zamolčal pa je hrabro nadaljnih osem vodil in vse izreke sv. pisma zoper vino. To ravnanje bi lahko imenovali potvaro, pa mu ne zamerimo, ker vsaj odkrito pove, da kaj tacega ne more zapisati, kar je zoper nezmernost, le tisto lahko zapiše, kar govori za uživanje opojnih pijač, seveda «zmerno». Nismo tako vsiljivi, da bi ga izpraševali, zakaj ne more. Opomniti pa moramo nekaj k izvajanjem Hawovim.

«Vino je dar božji». Da, priznано, je dar božji kakor kava, tobak, morfij in vsi drugi strupi.

«Ima zdravilne učinke». Distinguo. Kakor se vzame. Če se hoče s tem reči, da vino ali alkohol v posameznih boleznih more vplivati kot zdravilo, pa ne na priporočilo kakega župnika ali grofice, le na recept zdravnika, priznavam. Če pa se hoče s tem trditi, da vino sploh ohranjuje ali pospešuje človekovo zdravje, zanikam! In če se hoče s tem navduševati ali tudi le izgovor dajati k pitju vse povprek, ugovarjam. — Vsi dotični citati svetega pisma in vsa zdravniška veda le to konstatira, da je neka mera, v kateri dobro naravno vino normalnozdravemu, odraslemu človeku ne škoduje. S tem pa razodetje in veda ne zanika, da je popolna zdržnost še boljša!

Na vse mnoge druge slabe posledice zmernega pitja, na finančialne, familiarne, socialne, psihologične, pa se ti izreki ne ozirajo. To so še vse druga vprašanja, ali more in sme kdo zmerno piti po dosedanjih pojmih o zmernosti. **Vpraša se**, ali nese toliko njegova služba, ali pa je njegova «zmerna pijača» kriva, da nima zadostne hrane, obleke, stanovanja, počitka on in žena in otroci? — In če nese zdaj, ali bo nesla dolgo, vedno? — In če nese njemu, ali bo neslo njegovim otrokom, ki se pri stariših naučijo načina življenja? — In če nese enim slojem, ali ni njihov zgled kriv, da jih posnemajo drugi sloji, katerem ne nese? — In če ti sloji, katerim ne nese vina, ne posegajo vsled zgleda višjih in pomanjkanja sredstev po špirtu? — In če tisti, katerim nese, niso krivi nevoščljivosti in sovraštva tistih, katerim ne nese? — — In če ga zdaj piješ zmerno, ali veš, da ga boš vedno pil zmerno? Ali veš, da bodo tvoji otroci ostali zmerni? Ali veš, da zgled zmernih ne bo potuha nezmernim?

To so dandanes še vse druga vprašanja, neizmerno važnejša kot tisto, je li vsak kozarček vina vsakemu človeku škodljiv. In ker so na vse te vprašanja odgovori navadno na slabo stran, je posledica tistega malega zdravstvenega vprašanja o škodi enega kozarca veliko zdravstveno vprašanje: koliko bolezni, slabosti, bede prezgodnje in nagle smrti pride iz pijače, ki se je z zmernostjo začela.

Sicer pa je tudi pri zmerni pijači veliko veliko zdravstveno vprašanje! Kaj je zmernost, katera mera je zdravemu odraslemu človeku neškodljiva? Tega vprašanja se ogibajo zmerniki, in vendar je to poglavitno vprašanje — za nje. Kdor kako reč zagovarja, mora pač vedeti, kaj zagovarja. In abstinentje, ki že imamo svojo mero — nič, radi ponagajamo zmernim ravno s tem: «Koliko na dan bi bilo zmerno?» «Na dan, na dan...» Če rečeš: na dan... že ni prav! Zdravniki so sploh zoper vsakdanjo pijačo, in sveto pismo še bolj! Ne verjameš? Če ne, bom dokazal drugi pot. Torej vsak dan ne! Le sem-

tertja! Pa koliko? Da! vidiš, sveto pismo nikjer ne pove mere, ki bi bila zdravemu odraslemu človeku neškodljiva ali «zdrava». Pové le, da pijanost jih je že mnogo usmrtila, zdržnost, slišiš? zdržnost — abstinenca pa, da življenje daljša. Sveto pismo pove le največjo in najmanjšo mero: največjo: toliko, da je človek pijan, najmanjšo: zdržnost = nič. Največja mera mori ljudi, najmanjša življenje daljša. Katera pa je tista srednja mera, tista «zlata skieda», tega pa ne pove sveto pismo. «To prehudo opravilo je dal Bog človeškim otrokom, da se žnjim upirajo». Pa ker jim pri tem pomaga alkohol, je brezuspešno njih upiranje. Prihajajo do čimdalje večjih mer, čeprav vedo, da je prava mera manjša. Prepustiti bi morali zdravnikom, da najdejo pravo «zmerno mero». Pa tudi zdravniki ne vedo nič gotovega. Le v tem soglašajo, čim manj, tem bolje. Seveda pa so tudi zdravniške sodbe odvisne od osebnega prijateljstva. Kako pa vendar le vsi v tem soglašajo, da je ta zmerna mera veliko manjša kot ljudje sploh menijo, kaže sledeči slučaj. Pred kratkim je bil šel tisti Artur Kirchoff za-se in za pivovarje «hauzirat», okoli zdravnikov, da bi dobil kaj «učenih izjav» v korist pivopitja. Kaj «pisanega» bi bil rad dobil, da bi djal v svoj časopis, ki ga je hotel izdajati s stotaki in tisočaki, ki jih je dobil od pivovarjev. Pa zdravniki so bili toliko previdni, da pisanega niso dali iz rok, pač pa so mu nekateri ustno odgovarjali na njegova vprašanja: kaj mislijo o rabi kave, tobaka, čaja, morfija nazadnje tudi alkohola. Te odgovore je on seveda kolikormoč previdno, to je ugodno za pivovarje stiliziral in pošiljal par let raznim časopisom, češ, «Zdravniški ljudski list» je prinesel to in to izjavo slovečega zdravnika, seveda v korist pijači. Imenovanega lista pa še ni bilo na svetlo. Letos še le je izšla prva številka lista pod imenom «Das Leben», ki bo obdelaval vsa življenska vprašanja «iz veseložive perspektive». Da res, veseloživa perspektiva v službi morilca alkohola in grabljivca mamona! Vsebina lepo ilustrira zvezo med Bakhom in Venero, ki nad njo tako dvomi p. Škrabec. Prinaša sestavke o umetnosti z — ginljivimi podobami, «Ples in ljubezen», «Maj in ljubezen». Obeta se: «Zamaknenje v pijanosti», «Naga lepota». Vmes pa je sestavek «po pogovoru» s tajnim svetnikom Engelmannom. Med drugim se glasi:

«Kar se posebej alkohola tiče, zoper katerega se znova tako srdito vojskujejo, in ne le zoper zlorabo, kar seveda odobrujem, marveč celo zoper zmerno uživanje, rečem, da je to gibanje nespametno in neusmiljeno. Ne omenjam zdaj njegovih zdravnih učinkov, ki v nekaterih boleznih in onemoglosti naravnost življenje rešijo. Ali pa ni nič vredno prijetno razpoloženje, ki ga nam povroči vino? Kolikokrat je vino človeka od skrbi in bede zmučenega ali bolnega osvobodilo največje pobitosti? Koliki milijoni so iz njega zajemali, če tudi le za malo časa, novo upanje, novo srčnost? In če bi bilo to tudi le iluzija (omama, sle-

pilo)! Ali niso iluzijetudi sreča, katere človeštva ne smemo oropati brez nujne potrebe?»

«Seveda je razloček med močno opojnimi pijačami, kakor žganje, ki naravnost škodljivo vpliva na sluzno kožo prebavnih organov, in med lahkimi pijačami, kakor je pivo. Ni dokazano ali le verjetno, da bi ena kupica piva na dan zdravemu, odraslemu človeku morala škodovati.»

Torej tak nasprotnik abstinentov in prijatelj dobre kapljice, pa pravi: Ni dokazano: da bi ena kupica pive morala škodovati. Torej mogoče, da le škoduje, seveda zdravemu, odraslemu ni da bi morala škodovati!

Ali ni ta mera strašno manjša, kot jo ima takozvani zmernik, ki ima prvo kupico le za podlagó, ne za podlago, le za to, da si grlo splakne!

Kolika pa bi bila mera za vino, da bi bila enakovredna s kupico pive? Kupica pive je pol litra ali manj. Pivo ima 3—4 $\frac{1}{2}$ % alkohola Srednje dobro kranjsko vino pa (glej zadaj) 6—8% torej je še enkrat močnejše kot pivo. Kupica pive ali ena četrta litra je enako, in je največ kar Engelmann reče, da odraslemu zdravemu človeku najbrž ne škoduje!

Dve leti je Kirchhoff za pivovarje iskal svedokov, in ko izide prva številka, pa paradira v niej tajni svétnik, ki je baje rekel (ker še ni gotovo, da je ravno tako rekel) da ena kupica lahkega piva najbrž odraslemu zdravemu človeku ne škoduje!

Kje bi se le dobil dandanes zdravnik, ki bi potrdil liter ali bokal vina na dan vsem vprek, zdravim in piškavim! A.

Časopis.

Društvo «Abstinent».

Društva. «Abstinent» stoji v zvezo s sledečimi protialkoholnimi društvi:

1. Geschäftsstelle des Charitasverbandes für das katholische Deutschland, Freiburg i. Br.
2. Österreichischer Verein gegen Trunksucht, Dunaj.
3. Alkoholgegnerbund, Berolin.
4. Schriftstelle des Alkoholgegnerbundes, Basel.
5. S filijalko društva «Independent Order of Good Templers» (Guttemplerorden) v Berolinu.

S temi društvi bode sklenil «Abstinent» kar najtesnejšo pismeno zvezo.

Časopisje in knjižnica. Poleg najboljših strokovnih del in najrazličnejših brošur si bode preskrbelo društvo z novim letom sledeče

strokovne časopise: 1. «Piščalka» v več iztisih. Društvo priporoča svojim članom, da se vsi naroče na ta edini slovenski, protialkoholnemu gibanju posvečeni list. 2. Dr. Keller: «Rundschau in der Alkoholfrage», Freiburg im Breisgau (mesečnik). 3. J. Neumann: «Volksfreund, Organ des Kreuzbündnisses», Werden-Heidhausen (mesečnik). 4. «Der Abstinent», Dunaj (mesečnik). 5. «Die Abstinenz», Berlin izhaja 1. in 15. v mesecu). 6. «Internationale Monatschrift zur Erforschung des Alkoholismus», Basel (mesečnik). 7. «Die Freiheit», Basel (mesečnik). 8. «Deutscher Guttempler», Flensburg (izhaja dvakrat na mesec). Vse knjige in časopisi bodo društvenikom na razpolago. Društvo samo pa bode izdajalo tudi poljudne brošure in letake. Dosedaj je razdelilo društvo 10.000 letakov.

Predavanja. «Abstinent» prosi vse svoje člane, da se pripravljajo za razna predavanja, da bode potem predavateljev moč zanesti naše gibanje tudi izven Ljubljane po vsej Sloveniji.

Društvene zabave. Na razpolago sta društvu dve dobri igri, katerih tedenca je namenjena alkoholistom. Abstinent priredi že tekom letošnje sezone zabavni večer, na katerem uprizori eno teh iger.

*

V nedeljo dne 10. t. m. zvečer se je vršil prvi društveni shod, ki je bil nepričakovano dobro obiskan in je uspel jako povoljno. Po kratkem pozdravnem govoru predsednika g. dr. Kreka je poročal društveni tajnik o dosedanjem delovanju društva, omenil različnih napadov na društvo ter pozival društvene člane na neustrašen boj proti alkoholu in na pogumno delo na velekoristno stvar. Po tem poročilu je prevzel besedo zopet g. predsednik, ki je v izvrstnem predavanju obdelal temo; vpliv alkohola na človeški razum.

«Vsakdo, kdor spoštuje človeško naravo, se bode sam odtegnil alkoholu in bode skušal odtegniti tudi druge». Vemo, da je naše delo koristno, vemo, da smo potrebni, in zato nam ni mar napad, ali pride od te ali one strani. Preko vseh napadov korakamo pogumno za svojimi cilji: ne bojujemo se samo proti sovražniku posameznika, ali naroda, temveč bojujemo se proti sovražniku človeštva.

Predavanju je sledila slovesna obljuba dosedaj priglašениh članov in sprejem novih članov. Mi ne silimo nikogar, da se odpove pijači, je povdarjal društveni predsednik, vsakdo pa, ki je spoznal, skusil na sebi ali na drugih pogubonosni vpliv pijančevanja, nam je dobrodošel in z odkritosrčnim veseljem sprejmemo vsakega novega bojvniknika v naših vrstah. Avant garda slovenskih protialkoholikov smo; z razumom, zgledi, beseda in pisanjem se hočemo boriti, zato pa naj obljubi vsak naših članov pod častno besedo, da se bode za gotov čas (priporočati je največ eno leto) vzdržal vseh onih pijač, ki vsebujejo alkohol.

Izmed navzočih članov je storilo obljubo 34 in sicer jih je obljubilo 26, da se bodo vzdržavali vseh alkoholnih pijač za eno leto, 2 za tri leta, 3 za pol leta, 1 za dve leti, 1 za vedno in 1 za tri mesece.

Pozdravno pismo: Končno je prečital društveni tajnik sledeče pismo, katero je poslal društvu neki šolski voditelj na Kranjskem: «Radostnim srcem sem pozdravil ustanovitev društva «Abstinent». Prepričan sem, da bode to društvo milemu narodu slovenskemu najkoristnejše društvo. Biti abstinent, kolika sreča in koliko gorje — pijanec! Ne bodem zakrival, da sem se mudil predolgo časa na potih poslednjega. Kako grozno, kako nesrečno in britko življenje je sojeno pijancu. S časom mi bode prilika marsikaj povedati v tem ali onem listu vašega društva. Pijanec se spreobrne, ko se v jamo zvrne, se pri meni ni uresničilo. Pred poldrugim letom se mi je posrečilo izviti se iz krempļjev trinoga alkohola. Od tedaj mi je, kakor bi se rodil iz nova. V družino se je naselilo blagostanje, povrnilo se je zdravje, veselje do dela itd. Zato ponavljam: Kolika sreča biti «abstinent». Treba pa je abstinentu opore in krepila v dobrem sklepu. Radi tega proučavam že dalj časa protialkoholne spise ter sem naročen na list «Piščalka». Da delujem v svoji okolici v tem smislu ter vplivam na izročeno mi mladino, si po spoznanju dobrega in hudega smatram v sveto dolžnost. Ker upam, da pristopi društvu tudi nekaj kolegov našega stanu, pozdravljam ustanovitev društva «Abstinent» najiskreneje ter prijavljam s tem svoj pristop. Dal Bog, da bi društvo dobro uspevalo ter doseglo smoter, katerega si je stavilo v zvišeno svojo nalogo.

Člani. Društvo šteje dosedaj 75 članov in priredi dne 7. januarja 1906 predavanje v Žalni na Dolenjskem, v katere okolici se je priglasilo društvu lepo število članov in članic.

Naslov: Društvo «Abstinent», Ivan Podlesnik, Kat. tiskarna, Ljubljana.

Ogled pivovarne. Društvo tiskarjev na Kranjskem si je ogledalo minoli mesec korporativno pivovarno Kosler & C. v Spodnji Šiški. Člani so se zbrali ob pol 3. uri popoldne na tovarniškem vrtu, kjer so se razdelili v več skupin, katerim so nato gospod ravnatelj in gospodje uradniki razkazali pivovarno v obče in vse moderne naprave za izdelovanje in razpečavanje piva posebej. Po dnevrem temeljitem ogledovanju pivovarne zbrali so se udeležniki na ljubeznivo tvrdkino povabilo v pivovarniški zimski pivnici, kjer so do večera vživali pravo gostoljubnost.

«Slovenec» 31. okt. 1905.

To razumemo. Če se že dela reklamo za pivo, naj se dela za domače.

Ne razumemo pa ne, čemu je bila enak izlet v Spodnjo Šiško naredila neka dekliška (!) šola (!) ljubljanska.

Cvetje in trnje.

I. Grozna prihodnost!

«Kerščansko katoliško cerkev hočejo podreti! Spodkopati nje **terdno** podlago: zakrament presvetega rešnjega telesa, spodkopati, pa naj stane kar hoče vsi razni njeni sovražniki že od nekdaj! In tudi prav naše! In naše dni s tako prekanjeno zvijačo! da bi moral človek skoraj misliti, da tu niso le zgolj človeške moči, ki se «gibljejo», tu je skrit od zad, od zad (!) princeps hujus mundi (po kranjsko rečeno: sam hudič), ki vodi vedoče in nevedoče po svojem načertu. In protestantovskih in brezverskih krogov po brezverskem frامasonstvu že tudi v katoliške kraje — se širi to «gibanje».

Ta reč je tudi pri nas z nekako tako silo vskipela, da se je bati resnih nasledkov, ako se ne vkroti, kaker zdrava pamet in sveta vera veli. Lepi slovenski vinogradi bodo razkopani in zaterti, vina ne bo več, maše ne bo več, en čas bodo še cvebe in vamperlji, potem pa tudi drenulj in suhih češpelj ne bo več!!

In ta grozni čas — — je že, je že — pred vrati! Doživeli ga boste vi mladi, kaj pravim, vi mladi, mi stari ga bomo doživeli! Ko zatisnejo oči sedanji papež Pij X., nastopil bo čas, ki se nam jako blizu napoveduje z groznimi besedami. Z groznimi besedami: Religio desolata, ali pravzaprav: «religio» depopulata = samostani izpraznjeni in zapuščeni! Pa ne samo samostani zapuščeni, tudi vera zapuščena! Ali pa bo le vera zapuščena? Ne zapuščena bo tudi — pamet! Ljudje bodo živeli kaker živali, in klali se in preganjali se — kaker zveri!

Potrúdili smo se, da smo kolikor mogoče dobesedno prepisali predstoječa videnja prihodnjih grozot. Ker pri prerokih, zlasti če so še jezikoslovci, se gre ne le za besede, gre se za črke in pike.

(Nadaljevanje — pride po potrebi).

A.

Za resnico in za abstinenco.

Uvod.

Na platnicah «Cvetja», zv. 9. do 12. l. 1905 hoče P. St. Škrabec diskreditirati protialkoholno gibanje, katero so katoliški dohovniki in svetni razumniki zanesli med slovensko ljudstvo. To gibanje je po njegovem mnenju pogubno. Da odvrne nevarnost, ki žuga vernosti našega naroda in lepim slovenskim vinogradom, rabi najostrejše orožje, božjo besedo, sv. pismo: «Živa je namreč Božja beseda in močna in ostrejša ko vsak na obe strani ojster meč, in seže do ločitve duše in duha.» Hebr. 4. 12.

P. St. Škrabec hoče dokazati, da je to gibanje protiversko, nevarno najpoglavitnejši skrivnosti naše sv. vere, veri v najsvetejši zakrament. Namigava, da je glavni dokaz, katerega navajajo pospeševalji protialkoholnega gibanja proti opravičenosti navadne rabe opojnih pijač, nauk framasonov, priznanih najhujših nasprotnikov sv. katoliške cerkve; ta nauk nasprotuje resnici o božji vsevednosti, o ljubezni Marije Device do človeštva, božanstvu Jezusovem.

Ako je res, kar trdi P. St., tedaj so vsi pospeševalji protialkoholnega gibanja, naj so framasoni ali katoliški duhovniki, vede ali nevede, nevarni sv. veri. Abstinentsov se je treba bolj ogibati ko alkoholnega strupa. Katoliški abstinentje, naj so tudi duhovniki, s svojim početjem pospešujejo framazonske nakane.

Napad je tem uspešnejši, ker je na platnicah lista, ki je namenjen posebno redovnikom sv. Frančiška, od katerih in pri katerih bi abstinentje smeli pričakovati priznanje in najizdatnejšo podporo, vsled duha zatajevanja, katerega prejema iz posnemanja redovnega očaka. Obsodba abstinence je za protialkoholno gibanje med vernimi Slovenci toliko nevarnejša, kolikor večji ugled ima list, ki je priznan pospeševalj krščanskega zatajevanja. Pa tudi osebna veljava P. St., znanega skromnega vinopivca in velikega jezikoslovca, omami verne citatelje. Njegova veljava je pri nekaterih «qui iurant in verba magistri», vzvišena nad vso logiko, liturgiko, eksegezo, teologijo, kemijo in drugimi znanostmi. Taki so prepričani, da je zdaj uničeno neljubo protialkoholno gibanje, ki je z zoperno abstinenco, nevarno ljubi zmernosti.

Ljubezen do resnice, ki edina more oprostiti ljudstvo sužnosti alkoholizma, me sili, da branim dobro stvar, katero je tako neumestno napadel P. St. Dolžan sem odvrniti od abstinentov Škrabčeva natolčevanja glede krivoverstva, lahkomišljenosti in nevednosti. Dolžan sem to storiti, ker sem v kratkem odgovoru v «Prim. Listu» obljubil, da podam drugje daljši odgovor. V 12. številki me P. St. celo samozavestno izziva, naj osvetim njegovo domišljavo nezmotljivost. Njegovo ponovljeno zagotavljanje bratovske ljubevni presojam po obliki dobrih nauk, katere daje katoliškemu duhovniku abstinentom.

Listi opravičeno odklanjajo priobčevanje dolge polemike, ker vzame prostor pozitivnemu delovanju. P. St. ima dovolj časa in papirja, da na podlagi svojih napačnih premis lahko napolni cele knjige napačnih dedukcij in krivih sklepov. Ne kaže se ž njim prepirati. Zadostuje, da se pojasni stališče pozitivno vernih, katoliških abstinentov, in da se dokaže, da P. St. ni nezmotljiv, niti v jezikoslovni eksegezi, tedaj na polju, kjer je dosedaj veljal za avtoriteto prve vrste.

Sploh v tem prepiru ne gre za to, so li pospeševalji modernega protialkoholnega gibanja sovražniki vere, ampak za to: 1.) Je li abstinenca

samanasebi dobra reč ali ne; 2.) So li znanstveni dokazi, katere navajajo abstinente resnični ali ne; 3.) ali naravne resnice, s katerimi osvetlujejo nevarnosti pri uživanju opojnih pijač in dokazujejo prednosti popolne abstinence, nasprotujejo sv. pismu in razodetim verskim resnicam ali ne.

Zastarani socijalni predsodki pa ne zginejo brez temeljitega proučavanja strokovne literature.

Glede zamere pa, naj se velečastiti oče le brez skrbi drži Amonijevega reka: «Amicus Plato, sed magis amica veritas».

*Luxuriosa res. vinum et tumultuosa
ebrietas: qui cum que his delectatur non
erit sapiens.*

Vino vodi v nečistost, in pijanost v prepir; kdor se jih veseli, ne bo moder.

Prov. XX. 1.

Odgovor na odprto pismo gospoda P. St. in dodatke na platnicah 10.—12. zvezka «Cvetja».

Velečastni! V Vašem odprtem pismu zagotavljate, naj bom vedno prepričan, da niste nasprotnik popolne abstinence, ako izvira iz dobrega namena. Vendar napadate «protialkoholično gibanje», ki se širi iz protestantovskih in brezverskih krogov po brezverskem framazonstvu že tudi v katoliške kraje».

Vi trdite celo, da že mnogo let opazujete «to gibanje» ter hvalite in sprejemate, kar ima dobrega in priporočevanja vrednega. Vi ste baje tako vnet za abstinenco, da jo s stališča krščanske askeze priporočate, kar le morete. Vendar čemu niste Slovencem že prej tega povedali? Čemu ste toliko let molčali in še molčite o dobrih lastnostih tega gibanja, zdaj pa povdarjate le slabe? Kje pa priporočate abstinenco, kar le morete? Morda v «Cvetju», v samostanu, pri misijonih, na prižnici? Preiskal bom vse «Cvetje». Ko najdem v njem priporočilo popolne abstinence, razglasim to v listih, da Vas ne bo slovenski svet krivično sodil, da ste nasprotnik popolne abstinence. Morda pa berete Vi le poročila tistih časopisov, ki opazujejo to gibanje le kot farizeji «et observabant eum»! V dokaz Vaše gorečnosti za abstinenco navajate celo besede srditega nasprotnika abstinence, katere je govoril proti abstinenci na mednarodni izložbi špirta na Dunaju. S to logiko se predrznete zagotavljati, da niste nasprotnik abstinence, seveda ako jo vi monopolizirate za svetnike, katere ni treba posnemati, ampak le občudovati.

Abstinenca iz naravnih nagibov potrebna.

Da ne boste raz stola Mojzesovega sodili, da se nepremišljeno bojujem za slabo reč, Vam odkrito povem, da zagovarjam in priporočam ravno tisto abstinenco, katera se je iz protestantovskih in brezverskih

krogov vendar enkrat, hvala Bogu, začela širiti v katoliške kraje, pa ne po brezverskem framonstvu, ampak po katoliških duhovnikih, kojih prevovernost in ljubezen do sv. katoliške cerkve je vzvišena nad vsakim dvomom: kapucin P. Teob. Mathew, kardinal Manning, škof A. Egger, katoliški apologet P. Alb. M. Weiss in dr.

Vsi katoliški abstinente so spoznali, da v boju zoper pijančevanje ne zadostuje priporočanje zmernosti. »Kardinal Manning je mnogo let pridigoval zmernost, sčasoma se je pa prepričal na lastno skušnjo, da je v tem boju potrebno ostrejšo orožje, namreč abstinenca«, tako škof A. Egger v knjižici: »Alkohol, Alkoholismus, Abstinenz«, str. 94. Po dokazi za opravičenost in izbornost abstinence ne hodijo le k sv. pismu, ampak pred vsem k svetnim učenjakom, naj bodo verni ali neverni, da le alkohola ne zagovarjajo, ampak resnico. Tudi vi, ki priznate, da drugi o tem več vedo kot vi, zajemate Vašo plitvo učenost v tej stroki pri posvetnih učenjakih, če so tudi framosoni ali judje, drugače bi niti tega nezadostnega znanja ne imeli. Za pomoč proti abstinenca so Vam dobri zagovorniki fabrikantov špirta, ne vprašate jih po veroizpovedi. Tudi slavnega Stowasserja niste vprašali, kake vere je. Časopis »Katholische Mäßigkeitblätter« 1903, št. 3 sodi v poročilu o shodu v Bremah o Vašem Hueppeju tako-le: Die Mäßigkeitssache, welche von den Blaukreuzlern sachlich und taktvoll vertreten wurde, empfing von äußerem Urteile zu reden, keine besondere Empfehlung durch die hochtrabenden, dabei wenig sagenden Ausführungen mancher wissenschaftliche Universitätskapacitäten, die nach dem Programme «αὐτὸς ἕρξ» ihre subjektiven Ausführungen an Stelle objektiver Beweise setzten. Dieser Vorwurf wurde auch von den Guttemplern »gebührend« gewürdigt. Berechtigt, wenn auch übertrieben, war diesbezüglich ihr Vorgehen gegen Dr. Hueppe — Prag.

Vašo nevednost glede alkoholnega vprašanja priča Vaš citat: »Abstinenterski fanatizem je največja zapreka v boju zoper alkoholizem«. Seveda je Vam vsako neljubo gibanje fanatizem. Vi, ki si vkljub izpovedanemu malenkostnemu znanju v tej stroki vendar prisvajate nezmotljivo sodbo o alkoholnem vprašanju in abstinentih, niti ne veste, da je protialkoholno vprašanje prišlo v pravi tok šele po prizadevanju abstinentov. Kapucin Mathew je sam postal abstinente in ie le s popolno abstinenco od vseh opojnin spreobrnil Irsko in navdušil s svojim delovanjem papeža Gregorja XVI., da je tudi ta postal abstinente. Irski duhovniki so pred njim in za njim pridigovali zmernost, in ne dvomim, da so dajali tudi lep vzgled treznosti, vendar vsa zmernost brez abstinence je prepadla. Ali niso frančiškani in vsi slovenski duhovniki že pred nami in brez Vas vedno priporočevali zmernost? Dosegli pa so vedno hujši alkoholizem. Kjer se je zoper pijančevanje doseglo kaj znatnega n. pr. v Ame-

riki, v Skandinaviji, v Angliji, Belgiji in drugod, se je doseglo le vedno z abstinenco. Zdaj pa odstopite vi; pater Mathew, Baraga, Manning, Egger, odstopite vi «brezverski» učenjaki, ki si že toliko let prizadevate rešiti et z abstinenco. Odstopite zdaj, ker leta 1906. po Kr. r. bo pater Škrabec «skušal najti in določiti pravo pot, po kateri bi se dalo pijančevanje omejiti in, koliker mogoče, odpraviti», ne da bi pri tem kaj trpela kano nična mera «Zmernikov», torej brez zloglasne abstinence.

Krščanstvo požlahtuje naravno abstinenco.

Tista abstinence, ki Vam je tako zoperna, je naravna rastlina, katera je pognale in zrastle na podlagi naravne, zdrave pameti. To naravno rastlino so katoliški odličnjaki vsadili na verska katoliška tla. Tu se je naravna cvetlica požlahtnila z duhom krščanske jubezni in zatajevanja. To požlahtneno abstinenco rabimo katoliški abstinentje iz najboljšega namena, da rešimo ubogo ljudstvo alkoholnega zla, v katerem tiči največ po krivdi tistih, ki občudujejo svojo zmernost, katero merijo po svoji lastni meri, in bi se vedno radi veselili z Jezusom za mizo v Kani Galilejski, ter zabavljali nad negnjusnimi pijanci. To abstinenco rabimo kot **orožje** v boju zoper alkoholizem, posebno zoper izvor umerjene nezmernosti, to so pivske navade, ki vladajo med vsemi sloji človeške družbe, tudi med tistimi, ki so posebno poklicani, da so drugim v izgled treznosti in drugih čednosti, pa se tako radi naslanjajo na krivo tolmačeno načelo: «liquida non frangunt jejunium».

Abstinence ni za vsakega dolžnost.

Te abstinence ne zahtevamo za vse in je ne pričakujemo od vseh ljudi. Zahtevamo jo za otroke in pijance; pričakujemo jo od tistih, ki so po svojem poklicu dolžni ali pa se prostovoljno čutijo poklicane, ljudi odvrčevati od nezmernosti. Pričakujemo jo od tistih, ki se vedno izgovarjajo: «abstinence ni zapovedana; kaj, zavoljo negnjusnih pijancev naj se odpovem sladkemu vinu in mojim priljubljenim navadam!» Takim stavimo v izgled usmiljenega Samarijana, pa tudi framasone in socialne demokrate.

Vi pa očitete hinavščino abstinenčnim Turkom in mnogim Amerikancem, «ki so očitno med abstinenti zapisani». Ko sem Vam rekel, da ni lepo očitati hinavščino, tajite to kakor gad noge pa v isti sapi na novo še odločneje očitete hinavščino «nekim ameriškimi abstinentom»: pa tudi Evropa ni čista hinavskih abstinentov.» V dokaz Vašega sumničenja navajate abstinenčnemu gibanju nasprotne časnike in spise. In v «to lepo družbo» hinavcev «judov in prostozidarjev», katero ste si po časniških poročilih v svoji fantaziji zmislili, silijo po Vašem mnenju «tudi

neki katoliški duhovniki v svoji zaupnosti, prav kakor tiste veščice, ki se zvečer zaganjajo v luč.» Ali ni to očitane hinavščine abstinenčnega gibanja in obsodba vseh katoliških škofov, duhovnikov in lajkov, ki so bili kaj v zvezi s protialkoh. kongresi!

Velečastni! Priznate li, da se katoliški abstinenti zdržujemo opojnih pijač in priporočamo zdržnost drugim iz dobrega namena? Čemu napadate protialkoholično gibanje, katero se je začelo razvijati v katoliških krogih tudi pri nas? Iz nevednosti, zagrešene ali nezagrešene, tega ne sodim, govorite iz srca vsem nasprotnikom dejanske krščanske abstinence in resnične zmernosti. Nečastno priznanje najdete pri vseh zmernih in nezmernih pivcih, pa tudi pri vseh, ki imajo gmotne in druge koristi od alkohola in alkoholizma. Kjer bodo prepevali znano pesem: «Vinček moj, jaz sem tvoj, ti si moj; vince bom pil, dokler bom živ», se bodo na Vas sklicevali.

Ne abstinenca, ampak pívске razvade so nevarnost veri.

Nikar se ne bojte, da je protialkoholno gibanje samo na sebi velika nevarnost za sv. vero; velika nevarnost je tista toli hvalisana zmernost, ki daje povod nezmernosti; velika nevarnost so vladajoče pívске navade, katerim so katoličani vseh vrst vsužnjeni. Abstinenca, kakoršno priporočajo «neki katoliški duhovniki» je velik korak k preustroji krščanskega življenja, je ena pot k toliko zaželjeni socialni preosnovi. Priznam pa, da je abstinenca, katero zahtevajo framasoni in socialni demokratje kot cilj in jo zdaj uporabljajo za orožje v boju zoper alkoholizem, v zvezi z alkoholizmom v katoliškem ljudstvu lahko velika nevarnost za katoliško cerkev. Ako se «neki katoliški duhovniki v svoji zaupnosti silijo» med «lepo družbo» naših nasprotnikov, storijo to le zato, da si ogledajo njihovo orožje in njihove uspehe, po navodilu sv. Pavla: «omnia autem probate, quod bonum est, tenete»; kar se od njih naučijo, porabijo v blagor nesrečnega ljudstva.

Framasonov in socialnih demokratov ne maram zagovarjati. Oni so to, kar so. Kaj so, vedo katoliški abstinenti ravno tako dobro kakor tisti, ki hočejo s svojo zmernostjo cel svet premagati. To pa trdim iz lastne skušnje da je v boju zoper alkoholizem abstinenca onih ljudi boljša kakor Vaša zmernost, ki je zabeljena z obsodbo krivoverskih abstinentov. Če oni dobijo monopol za abstinenco, Vi pa se zadovoljite z znano zmernostjo in zabavljanjem abstinentom, tedaj še le znate zvedeti, da se tolmači prerokavanje «religio depopulata» tudi s slovenskim «opustošeno redovništvo». Da ne bo abstinenca monopol nasprotnikov katoliške cerkve, se hočemo tudi mi polastiti in s tem orožjem se bomo bojevali zoper vse nasprotnike. «Naša stara katoliška cerkev s svojim božjim naukom,

s svojimi mogočnimi sredstvi» ne bo nič opravila, ako bodo njeni služabniki sv. Frančiška, sv. Klara in druge svetnike le slavili in od daleč občudovali. Kot «luč sveta» in «sol zemlje» so dolžni sv. Frančiška posnemati, ki je podprl sv. cerkev po besedah apologeta P. Alb. M. Weissa: «Keine Sozialreform ohne Vereinfachung, ohne größere Strenge des Lebens, insbesondere kein Socialreform ohne Trinkreform!» L. Quartalschrift 1905. IV. str. 742. V izgled take reforme naj bodo čč. oo. Benediktinci v Innsbruku v zavodu «Kinderfreundanstalt» Innrain 29. kjer nad 50 patrov in. fratrov spolnuje prostovoljno popolno abstinenco v blagor mladine, katero vzgajajo v istem duhu in se brez opojnin prav izvrstno počutijo.

Zato nikar ne milujte abstinentov, ker imajo pač tudi oni vsaj toliko razsodnosti, kolikor tisti, ki z dobro pijačo mamijo svoje možgane, ter zgovorno zabavljajo sitnim abstinentom. Pomilovanja pa so potrebni tisti, ki zaupajo lastni sebi umerjeni zmernosti in plavajo v nevarnem toku pivskih navad. nazadnje pa utonejo v splošnem alkoholizmu.

Papež za abstinenco.

Vi ste brez povoda napadli protialkoholično gibanje sploh, zadeli ste tudi protialkoholično gibanje, katero podpirajo katoliški škofje, katero so tudi papeži odobrili. Pokojni papež sv. oče Leon XIII. je pisal škofu v S. Paulu Min. Am. 27. marca 1887: «Itaque praecipua commendatione dignum existimamus nobile piarum Societatum consilium, quo a potu quolibet inebrianti omnino abstinendum proponunt.» Vi pa samozavestno trdite: «Doslodni abstinenterji ne morejo biti kristjani, celo verni Izraeliti ne.»

Vašo frivolno nevednost spričuje tudi ono, kar kvasite nevarnosti za vero, ko ne bi imeli alkoholnega vina za maše. Vi ne poznate cerkvenih liturgično moraličnih določeb, o snoveh najsvetejšega zakramenta. Sposobna snov (materia valida) je pšenični kruh in vino od trte. V latinski cerkvi je zapovedano rabiti opresni kruh in povreto ali alkoholno vino. Sposobna snov pa je tudi skvašen kruh in ne povret vinski mošt ali brezalkoholno vino. V potrebi se sme rabiti tudi brezalkoholno vino, tudi mošt ravnokar iztisnjen iz grozdja, da celo sok napravljen iz posušenega grozdja, ki se je namočilo v vodi. Vi pa se iz tega frivolno norčujete. Preden dajate drugim dobre nauke, pojte se učiti moralke k Lehmkuhlu Theologia mor. II. 119. 6. Tam najdete to: «Quodlibet vinum de vite materia valida est: immo etiam mustum ex uvis maturis recenter expressum, quamquam per se extra necessitatem licita materia non est, tamen est valida, ut clare colligitur ex Rubr. Miss. t. 4. n. 2.: Si fuerit . . . mustum de uvis tunc expressum conficitur sacramentum, sed conficiens graviter peccat». Adnot. 1. In

necessitate io. c. in defectu alterius material, cicere in musto consecrare, colligi potest ex cap. «Cum omne» 7 dist. II. de conscr. «Si necesse sit, botrus in calice comprimatur et aqua misceatur.»

«Estimationem pro regione, in qua vivitur et advini confectionem ibi consuetam: exquo facilius aliquid licitum evadit, quod alibi non liceat. Hacin re habes praeclarum documentum ex resp. S. Of. 22. jul. 1706 circa vinum ex acinis uvae passae (Rosinen) confectum, quod si solícite prae-paratur, materiam validam et licitam esse posse, non solum, post quam liquor expressus satis efferbuerit, sed etiam antea **certo** constat V. Coll. Concil. Lac. † 2 col. 505 itd. Nadaije sv. Tomaž. Aqu. Summa theol. 3. 74. 3 Alph. Lig. Homo apost. Tom. IV. app. III. 98 Müller, Theol. mor. III. 91. 3. 2. Iz vsega sledi, da cerkev lahko dovoli splošno rabo brez alkoholnega vina in da vaša pismarska bojazen izvira iz nadute nevednosti.

Abstinenca in duhovniki.

Nikar se ne domišljajte, da spravite z Vašo nekvalificirano pisarijo abstinate v zadrego; pač pa smo veseli, da nam daste priložnost javno pojasniti načela krščanske abstinence. V ognju se zlato čisti, brez boja ni življenja. Obžalujem le, da moram braniti abstineco proti katoliškemu duhovniku, redovniku, na čegar pleča pade marsikateri udarec v obrambo abstinence. Bridko mi de, ko slišim očitaje: «Die katholischen Geistlichen kämpfen mit der Bibel in der Hand wie Löwen um ihren Wein». Da je to očitaje na splošno krivično, priča gibanje, ki se je začelo za abstineco med katoliško duhovščino, priča «Der Priester-abstinentenbund, družba duhovnikov abstinentov,» ki šteje že nad 200 udov, katerim načeluje Št. Galenski škof Aug. Egger. Povod takemu očitaju pa dajajo tisti, kateri mislijo kakor Vi, da je vsaka njim nova reč zoper sv. pismo in vero, ter branijo vsled zastarelosti častitljive razvade kot katoliške, pa največ zato, ker so katoliškemu ljudstvu priljubljene četudi se ne vjemajo z duhom sv. katoliške cerkve.

Oni, kateri ne čutijo poklica za abstineco, «qui non possunt capere» naj mirno pijejo svojo mero, v miru pa naj pustijo abstinate, da se borijo proti alkoholizmu, katerega baje tudi zmerni priznajo za sovražnika; ako jih pa ovirajo v pravičenem prizadevanju, ali jih celo napadajo kot sovražnike občnega blagra in najsvetejšega, kar imamo, naj se nikdar ne pritožujejo, ako dobijo zaslužen odgovor.

Vaša razprava o slabem navajanju in tolmačenju besed sv. pisma ne zadene abstinence, niti ne ovrže trditve, da je alkohol strup, ali, da je v vinu, pivu, žganju strup, ali celo da je vino strup. Ako me je po Vašem mnenju slaba slovenska ali celo avtentična latinska prestava sv. pisma zapeljala, da sem rabil proti vam skrhano orožje, nisem jaz tega kriv. To je Vaša naloga. Somišljenik, strokovnjak v raz-

laganju sv. pisma Vam ob koncu mojega odgovora dokaže, da je Vaše indirektno očitjanje krivično in moje orožje vendar zadosti ostro. Sicer pa jaz nisem trdil, da je v vinu nečistost, v tistem smislu, kakor mi ga Vi podtikate, ampak trdil sem, da je »J. Kr. vedel, da pravi sv. pismo, v vinu je nečistost, pa je znal boljše razlagati sv. pismo, kakor znajo pismarji razlagati pravila abstinenčnih družb, katerih ne poznajo, niti ne razumejo«. Uredništvo Prim. lista pa je moje besede drugače navedlo, ker so se zdele preostre.

Škrabčev glavni dokaz ovržen.

Ovreči Vam hočem le Vaš glavni dokaz proti opravičenosti popolne abstinence, namreč da vsevednost Boga Jezusa Kristusa in ljubezen Marije Device ne dopuščajo priznati »prve teze framasonskega nauka« »vsaka alkoholična pijača, tudi vino, pivo in mošt, je strup.« Ker se Vi toliko opirate na besede, bodi tudi meni dovoljeno poslužiti se ednacega orožja, posebno zato da se »mali« ne bodo pohujšali.

Trditev abstinentov.

Tisti preklicani framasonski nauk se ne glasi tako, kakor ga navajate Vi, ampak tako: alkohol je strup, in sicer narkotički strup, kakor opij, morfij, kofein, nikotin, in dr. Ta strup pa je vseh opojnih pijačah v različni meri. Škoduje več ali manj, kolikor več ali manj ga je v pijači, kolikor več ali manj te pijače kedo užije, kolikor krepkejše ali slabotnejše konstitucije je tisti ki jo pije.

Alkohol je strup.

Dr. A. Fick pove kaj je strup: »Strup je vsaka snov, ki že v malih množinah primešana krvi prouzročuje nered v delovanju kakega organa«. Gl. Müllendorf: Die Trunksucht str. 62. Škof A. Egger piše v knjižici. Der Klerus und die Alkoholfrage str. 16. »Opazujemo le dve lastnosti alkohola, ki ga bistveno razločujejo od vseh hraniv. Prebavila prebavijo vse resnično hranivne snovi, t. j. jih tako razkrojijo in pretvorijo, da služijo k tvorjenju krvi. Tega pa ni pri alkoholu. Razven neznatne malenkosti se v želodcu ne razkroji, marveč preide nerazkrojen v kri, ne ko hranivo, ampak ko tuja snov, z istimi lastnostmi, ki jih ima v kozarcu. S tem je v zvezi druga razlika med hranivom in alkoholom. Ako se pije čisti alkohol t. j. brez primešane vode učinkuje smrtno. Kondenziraj ali zgoščuj hraniva n. pr. mleko kolikor hočeš, nikdar ne postanejo strup. Alkohol kot tak deluje smrtno, še le s stanjšanjem se zmanjšajo njegovi škodljivi učinki«. Na str. 19. »Mnogi imenujejo alkohol strup, drugi pa temu rjajo. Ne maram se mešati v ta prepir. Malo je na tem ležeče, kako ga imenujemo; mnogo pa na tem, kaj je in kaj dela.

Po svoji naravi spada med dražila. Dražila pa učinkujejo ko zdravila ali ko strup, kakor jih rabimo. Da ima alkohol neprimeroma večkrat poslednji učinek, pride od tod ker se zlorablja ko živilo!

V «Encyclopedie d'hygiene et de médecine. Paris 1890. II. str. 741. piše A. Riche o alkoholu: «Znanstvena preiskovanja glede alkohola so nadkrilila preiskovanja o kofeinu. Vsa dela objavljena v nepreglednih vrstah zadnjih 30 let, ki presojujejo alkohol raz kemiškega, statističkega, fiziološkega, medicinskega stališča, se žalibog strinjajo v zaključku, da je alkohol, ki se dobi s kipeanjem in zgoščuje z destilacijo grozovit strup.»

Dr. K. Müllendorf, stolni kapitulat in častni profesor, tedaj mož, ki se glede pravovernosti in učenosti pač sme meriti se Škrabcem, navaja v knjigi «Die Trunksucht. Verlag der Missionsdruckerei in Steyl. str. 62-68. doslovno izreke 20 zdravnikov in drugih znanstvenikov, ki imenujejo alkohol strup, živčni strup, možganski strup, socialni strup, strup narodov. Navaja tudi da edna sama žlica čistega alkohola umori otroka. Navaja tudi izreke mnogih drugih znanstvenikov, ki sicer alkohol ne imenujejo z besedo strup, pač pa tako popišejo, da njegove škodljive učinke, da mora vsak reči, to je strup. Hočete imeti več dokazov, da je alkohol strup in da je v vinu, pivu, žganju strup, prepričajte se sam iz ogromnega slovstva v tej stroki. A. Egger pravi, da kar se v ednem letu objavi spisov o alkoholizmu v raznih deželah že obsega velikansko biblioteko. In Vi mislite s Stowasserji in Hneppi dokazati da v vinu ni strupa!

Strup ni absolutno zlo.

Abstinentje vedo brez Vašega razlaganja, da strup ni nekaj samonasebi slabega, ni «malum in se» ali kakor Vi pravite «brezpogojen strup». Kar je Bog vstvaril je bilo vse dobro, «omnia erant valde bona». Če pravimo «strup», hočemo reči: to ni za vsako rabo, ni za vsak danjo rabo, če se že rabi, se mora močno paziti na mero da bo «strup» koristil, zdravil, ne pa škodoval. Za mero gre. Veliko opreznost v meri in načinu rabe, to pomeni strup. Alkohol ki se pa pije v vinu, pivu, v moštu, v žganju je taka tvarina, je pravi strup. O njem je povedal dr. Kasowitz na mednar. protialk. shodu v Budapešti, da mori in vničuje živo substenco (protoplasma) telesnih celic. Nikar se ne spodtikajte ob besedi «strup», ker vsi strupi so od Boga. Ako veste za manj zopern izraz, nasvetujte ga.

Alkoholne pijače socialen strup.

Strup pa nima le fizičnega pomena; ima tudi prenešen, tropiški pomen. V duševnem smislu pomeni **veliko nevarnost**; in alkohol je tak strup dandanes, ob Kristusovem času še ni bil tak socialen strup.

Takrat se še ni prodajal na vsakem voglu, se še ni delal v tovarnah na milijone hektolitrov, se ni užival kot vsakdanja pijača po dvakrat, trikrat na dan več ali manj stanjšen.

Ako najdete v protialkoholnih spisih doslovno besede: «vino, pivo, mošt je strup», tolmačite jih v duhu abstinentov. Tako tudi vsak pameten ekseget tolmači besede: «vino v katerem je nečistost» in «vino strup razlije, kakor bazilisk» v duhu katoliske cerkve, tako, da vino neredno užito pouzroča nečista gibanja, in pa, da iz njega izhaja nekaj, ki je podobno strupu baziliske. Ko boste kedaj kot abstinent temeljito preučil alkoholno prašanje, Vam bodo one besede sv. pisma in mnoge druge jasne; spoznal boste uzroke, zakaj sv. pismo toliko svari pred vinom in indirektno hvali abstinenco na Samsonu in nazirejcih, mladeničih na babil. dvoru, na sv. Janezu Krst. Celo modri Salomon bi bil lažje ohranil modrost, ko bi izvršil svojo misel: «Mislil sem v svojem srcu svoje meso zdržati vina, da bi svojega duha obrnil na modrost, in se varoval nes-pameti» Ecl. 2. 3. pa je le mislil in naprej pil in padel v nečistost in malikovanje.

Skrabčeva logika.

Znanostne naravne resnice, da je alkohol strup in v opojnih pijačah strup ne ovržete ne Vi, ne drugi zagovorniki vina in sploh opojnih pijač. Kar Vi, upate ugovarjati «v imenu izkušnje» je naravnost tako, da ni skoraj mogoče odgovoriti. Pa, da ne porečete, da Vas ni mogoče ugnati, poskušam pojasniti vedo logiko. Kaj bi Vi rekel, ko bi kdo trdil: Ako bi bilo res, da bolezen in smrt ljudi morijo, tedaj bi bil človeški rod že davno umrl, ker pa človeški rod še živi, tedaj ni res, da bolezen in smrt ljudi morijo? Vi bi rekel, da je to logika blaznice. Isto trdimo o Vaši logiki: «Če bi bilo vino, pivo, mošt strup, bi bil človeški rod že davno umrl,» tedaj Dalje, Kaj porečete temu: Med najkulturnejšimi narodi je največ nemoralnosti, kaj so v primeri z njimi Črnogorci in Albanci, kjer se tako strogo kaznuje nemoralnost, tedaj ni res, da nemoralnost vničuje kulturo? Vi porečete, da zagovarjam nemoralnost. Prav imate. Pa ista je Vaša logika glede «najmočnejših in najnaprednejših narodov, ki izpijo največ alkoholnih pijač, in Turkov in Arabcev, katerim je taka pijača prepovedana.» Že v srednjih šolah rabijo zgled o nepijočih Turkih in pijočih naprednih narodov kot zgled za napačni zaključek: post hoc, ergo propter hoc. — Vaše pisarenje, da «kot mašnik pijem strup z vso nečistostjo, ki je noter», pa ni več logika, ampak je prav — nemarna blasfemija! — Kar pa se tiče Vašega ugovora, da ni brezpogojnih strupov, vedite, da je to od Vas skrajno predrzno, podtikati abstinentom neznanstvene trditve, katerim potem «v imenu znanosti» ugovarjate, samo da nerazsodnim bravcem s konfuzno učenostjo imponirate.

Alkohol je strup, naravna resnica.

Katoliška cerkev ne bo zavrgla resnice, da je alkohol strup in v vinu strup. To je čisto naravna resnica; ne nasprotuje nobeni verski resnici, niti verskemu čutu tistih, ki niso v sladki sužnosti alkohola. Za spoznanje te resnice ni treba pomoči razodetih, nadnaravnih resnic, ampak zadostuje, da se iz možgan dvigne megla, katero prouzučujejo opojne pijače. Dejstva, katera navajajo verni in neverni učenjaki v dokaz te «teze» so tako nalezljiva, dokazi tako silni, da jih mora vsak pameten človek priznati. Da se o tem prepričate, berite spise, ne guttemplerja ampak pravovernega katoliškega škofa A. Eggerja, katere dobite pri Schriftstelle des kathol. Kreuzbündnisses, Pensions Vonderflüe, Sarnen, Schweiz.

«Framasonska» teza in sv. pismo.

Strup v opojnih pijačah ni zato da se človek ž njim zastrupi, ampak da jih po božji volji rabi v svojo srečo. Zato je tudi v vinu «strup», da se človek o posebnih prilikah ž njim razveseljuje, pa ne v toliko, da se veselje spremeni v žalost. «Vinum laetificat cor hominis», pa ne sme v toliko, da je posledica tega veselja škoda na duši in na telesu tistega, ki pije in drugih, ki so ž njim v katerikoli zvezi.

Da v vinu ni strupa, ne dokažete z nobenim izrekom sv. pisma. Pač pa Vam lahko navedem, ako zahtevate veliko izrekov sv. pisma, ki tako slabo govorijo o vinu, da mora vsak treznomislec človek priznati, da se «framasonska teza» da je v vinu strup, popolnoma strinja s sv. pismom, o kruhu in vodi sv. pismo nikdar ne govori tako. Tedaj nikar ne vzdržujte umetnega nasprotja med vero in znanostjo, ker ga ni.

Abstinenca pri brezvercih — in katoliška abstinenca.

Če je pri brezverskih abstinentih, ki ne priznajo človeške proste volje, teza o strupu alkohola prva, tedaj le dosledno ravnajo, ko hočejo iztrebiti alkohol in zahtevajo splošno abstinenco za vse. Nam katoliškim abstinentom pa ona teza ni prva absolutno. Pred njo so nam še teze, da ima človek prosto voljo, milost božja je potrebna, vera in znanost se spopolnujeta. Ako berete v spisih, ki zastopajo katoliško abstinenco, ali bolje rečeno: abstinenca pri katoličanih, ker abstinenca je ista; da je nam ta teza prva, se to razume samo ob sebi, da je le relativno prva, namreč v tej stroki.

Tedaj ne zamenjajte bistva protialkoholnega gibanja, ki je v katoliških krajih, z namenom, ki ga podtikate brezvercem. Četudi so je katoličani sprejeli navidezno od brezvercev, je vendarle prista domača roba, katero so poznali že apostoli in razsvetljenci poznejših časov. Nikar ne stavite nas na isto stopinjo, kakor brezverce,

četudi zagovarjamo njihovo abstinenco in od njih sprejemamo naravne dokaze o škodljivosti opojnih pijač. «Kar je dobro in resnično sprejememo povsod, kjerkoli najdemo, in sicer s vsem hvaležnim priznanjem, ki ga zasluži resnica in dobrota». Tako Korrespondenz der Assoc. persev. sacerd. XXVI. 10 zv. 153.

Strup in sv. maša.

Vas pa posebno pohujšuje trditev, da je J. Kr. izbral «strup» za tvarino najsvetejše skrivnosti prave vere in da je vodo spremenil v strup. «To govorjenje je trdo, kdo ga more poslušati» mislite tudi Vi: pa tudi tu velja, kar je povedal J. Kr. dvomljivcem: «Duh je, kateri oživilja, meso nič ne pomaga». Vsemogočni Bog, ki more iz «kamenov obuditi Abrahamove otroke» in se ni sramoval biti rojen iz grešnega judovskega rodu ter biti skušan od hudiča, in je trpel, da so ga krivičniki zasramovali s pijancem in požeruhom» in slednjič križali, se tudi ni obotavljal, uzeti to, v čemur je strup, za tvarino zveličavne skrivnosti, in je lahko spremenil «strup» v zdravilo, «vino, v katerem je nečistost» v «vino, ki rodi device».

Vino v katerem ni «strupa».

Kdor vredno uživa to duhovno zdravilo se navzame Kristusovega duha, ki je duh ljubezni in zatajevanja. Kdor v Kristusovem duhu pije, ne pije iz poželjivosti, ampak le ako je res potrebno; ako spozna, da opojne pijače niso potrebne, jih rad opusti, ako vidi, da kdo izgovarja svojo nezmernost z njegovimi pivskimi navadami, bo iz ljubezni do bližnjega rad opustil svoje priljubljene pivske navade; tudi če niso pregrešne; ako se prepriča, da je boljše, ne piti opojnih pijač, bo pil le potrebno vodo; ako spozna, da se z zdržnostjo od vina in drugih opojnin pripomore k rešitvi socialnega vprašanja, se pridruži abstinentom.

Ideal evharističnega duhovnika.

Zato pa ni res, da je ideal evharističnega duhovnika tisti; ki «dela in živi, kakor dela in živi velika večina, in ako hoče «drugače živeti, stori to zase, skrivno a ne pred drugimi», ter pije svojo mero v kljub vsemu protialkoholskemu gibanju, akoravno ve, da se «mali» nad tem spodtikajo. To ne velja Vam, P. St. ampak nekomu, ki drugje pod krinko ljubezni kahor Judež poljubi abstinence, pa jih po strani prav ljubeznjivo brčne. Ideal evharističnega duhovnika je oni, ki živi za Boga in za bližnjega, ter dela kar je prav in kar je boljše, vkljub vsem navadam. Kdor prepusti rešitev naroda iz pogube alkoholizma

brezverskim Samarjanom, ker se njemu škode zdi dobrega vina pri dobro pogrnjeni mizi, ter se sam zadovoljuje z oznanovanjem zmernosti, ne more biti evharističen duhovnik podoben Izveličarju, «qui semet ipsum ezinanivit.» Evhar. duhovnik spolnuje povsod opomin Kristusov: «Tako naj sveti vaša luč pred ljudmi, da bodo videli vaša dobra dela, in častili vašega očeta, ki je v nebesih». Mat. 5. 16. Evh. duhovnik nima uživanje vina in določeno mero vina za znamenje pravoverstva; on tudi kaže svojo abstinenco, ne da bi žel hvalo od ljudi, ker žanje za to le zaničevanje, ampak kakor apostol: «Imitatores mei estote, fratres, et observate eos, qui ita ambulat, sicut habetis formam nostram». Phil. 3. 17. Ko bi bilo uživanje vina znamenje evhar. duhovnika in posnemalca Kristusa, tedaj bi sv. Jakob ml. (glej brevir 1. maja V. l.) Sv. Pavel in Timotej ne bili evhar. duhovniki. Mogoče da so bili tudi drugi apostoli abstinenti, kar se da sklepati iz Jezusovih besed Janezovim učencem, ki so se čudili, da se Jez. učenci ne postijo: «Prišli bodo dnevi, da bo ženin od njih uzet, in takrat se bodo postili». Sicer pa tudi ni nikjer v sv. pismu zapisano, da sta Jezus in Marija pila vino razven obrednega. Niti iz dogodbe v Kani Gal. ni mogoče dokazati, da sta Jezus in Marija pila vino. Pač pa bi abstinenti lahko v svojo korist porabili besede Marijine: «Vina nemajo» in Kristusov odgovor: «žena, kaj je to meni in tebi mar!» «Bo Nazarejec imenovan» se lahko tolmači v dvojnem pomenu. Nikeforus († 828) piše: «Lasje so bili dolgi, ker noben nož (škarje) se jih ni bil dotaknil in nobena človeška roka razen materina v otroških letih». Marija je bila tudi najbrž Nazarejka vsaj do 15. leta, glej Volčič, življenje Marije zv. I. str. 127. Abstinenti vsega tega ne trdimo, ker sv. pismo o tem nič gotovega ne pove. Pa tudi nasprotniki abstinence ne morejo nasprotnega mnenja dokazati iz sv. pisma.

Evhar. duhovnik ostane še vedno tak tudi, ko v potrebi brani resnico z ostrim besedami. On ne prestopa s tem pravil pametne društvenosti, ampak da jim pusti prostost, da vsak uživa, kar je prav, pričakuje pa tudi od drugih prostost za se, da sme jesti in piti, kar je njemu prav, od tega se predenj položi. Nikdar ne napelje govora na pitje in abstinenco, pač pa odgovarja in se brani proti bratovskim zabavljanjem, ki se po njihovem mnenju tako lepo strinja s pravili prave družabnosti. Bojuje se proti terozizmu pivskih navad. Ne boji se, svetu pokazati se kot posebneža: Nolite diligere mundum, neque eo quae in mundo sunt. Si quis diligit mundum, non est caritas Patris in eo». I. Joan 2. 15. Resnica mu je več ko društvena harmonija. Tak evhar. človek je bil sv. Frančišek As., ki je v tem posnemal J. Kr. Oba sta bila posebneža.

Vino na ženitnini v Kani Gal.

Ko ste zdaj lahko spoznali v kakem pomenu in za koga je vino «strup», ne bo Vam težavno pojmiti, kako je mogel Jezus spremeniti

vodo v vino «ki je strup». Ne moram se sklicevati na trivijalen dokaz iz znanega reka: «praesente medico nil nocet». Pač pa si dovoljujem opomniti da je J. Kr. dobro vedel, da ima okoli sebe ljudi, ki ne bodo zlorabili njegove dobrote; ni jim dal vina za vsakdanjo pijačo, da bodo laže prebavljali preobilno jed, ali da žnjim dobijo moč. Dal ga jim je za veselje ob izvanredni priliki, kjer so ga pili zmerno, brez navadnih nasledkov obilo zaužite pijače. Vse to pa ne izključi, da je imelo ono vino neznatne nasledke, katere ima vsaka zmerno zaužita količina alkohola. V sedanji dobi splošnega alkoholizma pa dvomim, da bi bil J. Kr. hotel storiti tak čudež ker bi stem le potuhe dajal tistim, ki jim je vino v Kani Gal. več, kakor ljubezen s katero je privoščil bližnjemu nedolžno veselje o tako izredni priliki, tistim katerim je vino več kakor ljubezen, katera ima usmiljenje s človeštvom, ki je sužno kralju alkoholu, katerega je na kat. shodu v Strassburgu knez Löwenstein imenoval: «alkohol je hudič», vendar ni nikdo natolcoval njegove pravovernosti in krščanske previdnosti.

Sklep.

Velečastni! Upam, da boste kedaj še spoznali da je protialkolsko gibanje, katero ste tako neumestno napadli, popolnoma opravičeno in potrebno. Mislim da sem zadostno dokazal, da 1. abstinenca je sama na sebi dobra in še posebno vsled namena katerega imajo katoliški abstinentje, 2. da so dokazi, katere navajajo abstinentje brez razločka svetovnega naziranja v opravičenost popolne abstinence znanstveno dokazani, tedaj resnični, 3. da ne naprotujejo sv. pismu in razodetim verskim resnicam, tedaj niso nevarnost za vero in sv. katoliško cerkev in njenih svetih naukov in ustanov, ampak celo krepka bramba in opora.

Ne prilastujte si nezmotljivosti sv. cerkve! Cerkev čaka in preiskuje, kjer je kaj sumljivega. Še le ko je stvar popolnoma dognana in jasna, izreče svojo sodbo o pravovernosti prepornih mnenj. Vi pa kar na kratko obsodite tako odlično gibanje, zato ker je Vi ne razumete. Na Vas pade nazaj očitjanje in prošnja: «bodite bolj previdni; ne pripisujte abstinentom ničesar, kar ne trdijo, in ne trdite ničesar brez trdnih dokazov. Vaše stališče v tej reči, ni stališče Jezusa in Marije, ampak Vaše osebno stališče. Nehote ste zauzeli stališče ne daleč od Bakha in Gambrina, katera se veselita asistence tako odličnega moža. Tudi jaz se drznem izraziti isto misel, katero ste Vi navedeli, da škodite abstinenčnemu gibanju: Kaj pa, velečastiti p. St. Škrabec, ako je za Vami skrit «princeps hujus mundi», ki se Vas poslužuje, da vniči neljubo mu protialkolsko gibanje? Nikar ne napadajte abstinence, niti abstinence framasonov in soc. demokratov. Ostanite na Vašem polju, pri koreninah in deblih. Pustite

pri miru dušne pastirje, ki hodijo nabirat skušnje, tje, ker vedo, da jih dobijo.

Kdor čuti, da je poklican ljudstvo izgojevati, ter ima resno voljo z besedo in pismom ljudi podučevati in boljšati, naj pomisli, da ni mogoče uspešno pobijati pivskih navad, ki dovajajo v pogubo tisoče in tisoče, ako se vedno le hvali vino in zmerno pitje.

Nikar ne zlorablajte «Cvetja» ki je namenjeno zatiranju poželjivosti v obrambo tega kar pospešuje poželjivost. Naj se Vam smili častljiva obleka sv. Frančiška in Vaši redovni bratje, kar vse blamirate z Vašim početjem. Le pridno proučujte alkoholno vprašanje. Balzam je izšel preklinjat Izraelce; ko je pa spoznal prst božji, jih je blagoslavljal. Prepričan sem, da tudi Vi z resnim proučevanjem spoznate resnico, ki se strinja z razodenjem, ter boste kot abstinent še kedaj blagoslavljal abstinento.

Jos. Kosec.

Dostavek.

Gorečnost v boju zoper protialkoholno gibanje je P. St. Škrabca zapeljala, da je sv. pismo pe svoje predstavljaj in razlagal. On piše na platnicah 10. zv. Cvetja XXII. tečaj tako-le: «In nikar se ne upijajte z vinom, v katerim je nečistost.» Ali je to prav? Ne, ni prav! V tem prevodu ste dve zmoti, ena večja ko druga. Ena je v besedi «nečistost», druga veliko hujša, v besedi «kterim». — Vprašamo tudi mi: ali je to res? Odgovorimo: nikakor ne. Dokazemo tako-le: — Vzemimo prvo besedo «nečistost». Č. g. P. St. se sklicuje na slovar Stowasser Wien 1900, ter hoče dokazati, da «luxuria», katera beseda stoji v avtentični latinski prestavi na mestu grške *ἀσωτία*, ne pomeni nečistosti. Tukaj je pa Vaša temeljna zmeta, č. g. P. St., da ste šli namesto h katoliškim eksegetom, rajši slovarje za svet vprašati, ki so namenjeni bolj za paganske, kakor za krščanske latinske klasike. Kakšen pomen da ima beseda luxuria v cerkveni latinščini, vprašajmo cerkvene pisatelje in ne Virgilija itd. Poglejmo spis De Castitate servanda Tractatus moralis, katerega je spisal J. Muellendorf dr. J. v Klagenfurti 1894., str. 4. piše: «Contra castitatem peccatur in ordinato usu vel appetitu venereorum, id est eorum, quae ad generationem hominis spectant. Peccata haec nomine generico «luxuriae» designantur». Tako tudi Lehmkühl Theol. Mor. I. n. 861.: «Luxuria est inordinatus venereorum appetitus». To so le novejši moralisti, to nič ne velja, mi znate ugovarjati, Poglejmo torej v preteklost, vprašajmo cerkvene učenike, kaj da je luxuria. Sv. Tomaž Akv. odgovarja II. II. 2. 153. a. i. c.; Dicendum, quod sicut (S.) Isidorus dicit in lib. Etymol. luxuriosus aliquis dicitur quasi solutus in voluptates. Maxime autem voluptates venereae animum hominis solvunt. Et ideo circa voluptates venereas maxime luxuria consideratur.» Sv. Bernard (serm. 39. in Cant.) opisuje:

«Luxuriae vero currus quadriga nihilominus volvitur vitiorum, ingluvie videlicet ventris, libidine coitus, mollitie vestium, otii soporisque resolutione.» Očividno eden izmed poglavitnih grehov, med katerimi pa razbrzdanost ni. Mogoče pa za časa sv. Jeronima, ki je vulgato po izvirniku prevedel, luxuria ni imela pomena nečistosti. Sv. Ambrož piše De Elia et jejunio: «Luxuria seminarium et origo vitiorum est.» Še celo Cicero pozna luksurijo v podobi nečistosti, zato piše l. 1. Off.: «Luxuria cum omni aetati turpis, tum senectuti foedissima est.» Pač se najde pri Virg. l. 1. Georg.: «Luxuriam segetum tenera depascit in herba.» Tukaj je bujnost ali pohotnost na mestu. «Razbrzdanost» se latinsko prevede effraenatio, razuzdanost pa je dissolutio (scilicet morum), srboritost je neka vrsta irritationis, ki pa popolnoma izraza ne pokrije, neugnanost in luxuria se pa primerjati ne morete. Nasladnost in pohotnost se približujete luksuriji, pa je tudi ne pokrijete popolnoma. Zato je bilo prav dobro, da je Wolfova izdaja podala luksurijo z besedo nečistost. Če hočete še več dokazov za to, vzemimo kat. eksegete, ki tukaj vendar kaj veljajo. Kornelij a Lapide piše: «Pro iuxuria, graece est ἀσωτία, i. e. luxus, laxivia, qualis est eorum, qui assidue potant et comessantur, ut penē semper sint temulenti. Secundo tamen ἀσωτία cum Theophyl. et alliis potest accipi pro luxuria et libidine». Grški izraz ἀσωτία se izvaja iz α privativum in σωτης, to je parcus, ergo non parcus = prodigus facultatum corporis et animae, luxuriosus. Da, še celo sv. pismo, če priznate č. g. P. St., da je vulgata sv. pismo, dokazuje, da pomeni luksurija nečistost. Vaši slovarji Vam naznanjajo, da za besedo nečistost stoji na prvem mestu ἀσελγεία. Odprimo sv. pismo l. Petr. 4, 3. Tu beremo: «Sufficit enim praeteritum ad voluntatem gentium consummandam, his qui ambulaverunt in luxuriis; grško: πεπορευμένους ἐν ἀσελγείᾳ. Malo dalje l. Petr. 4, 4. je pisano: «In quo admirantur non concurrentibus vobis in eandem luxuriae confusionem blasphemantes = εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάγκησιν, βτασσημοῦντες. Pojma ἀσελγείας in ἀσωτίας sta si tako slična, da jih v latinskem jeziku, ali ni bilo mogoče natančneje razločiti, ali je pa vsaj «luxuria» za oba izraza zadostovala. Poglejmo Gal. 5, 18. Manifesta sunt autem opera carnis: quae sunt . . . luxuria = ἀσελγεία. Luxuria je vendarle nečistost, ne pa razbrzdanost effraenatio.

«Druga veliko hujša zmota je v besedi «kterim». Tako se Vam, č. g. P. St. dozdeva. Vi kar a priori argumentirate tako: «Ali da je v razbrzdanost (luxuria) v vinu tudi ni res, in torej tega sv. Pavelj ni mogel in ni hotel reči.» Menda Vas ni zapeljalo k temu kar piše sv. Tomaž Akv. II. II. 9. 153. a.: «Vinum pertinet ad delectationem cibi et potus», angelski učenik ima prav, ker govori pro hicet nunc et formaliter. Nečistost v vinu ni kakor kakšna gliva ali mušica, temveč causative, pa tudi to ne tako kakor iskra v bateriji. Da, ona nesnažnost, katero vino lahko

naravnost na telesu povzroči, tudi ni nečistost, v pomenu greha, če se volja prej ali slej tega ne vdeleži. Gotovo je, da vino človeku napravljaja skušnjave. Ali mogoče niste še nikdar imeli priliko opazovati, kako pijanci čisto in sramežljivo govorijo, da je joj, in pojejo, da je feji! Če so oni ki zlato vince vlečejo, res taki angelčki v človeški podobi, vprašajmo zopet kakega cerkv. učenika za svet. Sv. Bazilij piše hom. de ebrietate: «Ipsa incontinentia aperte ex vino velut ex quodam fonte manat, quae brutorum omnem in foeminas insaniam longe suberat: siquidem animantia bruta naturae terminos non excedunt: at hi, qui vino obruntur in masculis foeminam, in foemina rursus masculum quaerunt.» Popolnoma napačno je, kar Vi pišete, da bi bil moral sv. Pavel, če je v vinu nečistost, prepovedati vino in ne le pijanost od vina. Vsak požirek, vsak kozarec vina ni greh, tega abstinentje ne učijo. Kadar pride pa do pijanosti, je že smrtni greh. Vino postavlja človeka v nevarnost, da se tudi prostovoljno zoper sv. čistost pregreši. Ta nevarnost je v pijanosti velika, če se pa manj pije, je manjša nevarnost. Vseh najmanjših nevarnost sicer ni dolžnost se izogibati, dobro pa je. Če pa višji nagibi narekujejo, sme se človek tudi v primerno nevarnost postaviti, zato tudi katoliški abstinentje, da, celo nekatoliški priznavajo, da je prav, iz verskih ali zdravstvenih nagibov alkoholnih pijač se posluževati.

Da predolgo o nevarnosti ne govorimo, povrnimo se k eksegezi in vprašajmo, ali je res, da se relativum «in quo» nanaša na cel stavek in ne na vino. V vulgati stoji tako: «Et nolite inebriari vino, in quo est luxuria, sed implemini Spiritu sancto.» Grško je pisano: Καὶ μὴ με δύνσκεθε οἶνον, ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι . . . Vi, č. g. P. St. imate za svojo trditev tri navidezne dokaze. Prvič iz grškega konteksta. Toda Vi ste morali tekst prej zabrniti, ἐντῷ μεδύσκεσθαι οἶνον ἐστὶν ἀσωτία. Se ve, to se ne da v latinščini prevesti s slično obliko: in hoc inebriari vino. Kakor stoje besede v sv. pisnu ne morete Vi sklepati svoje trditve iz konteksta, niti iz grškega, niti iz latinskega. Nasprotno pa se da trditi, namreč, da se nanaša «in quo» prej na vino, kakor na inebriari ker relativum se najprej nanaša na zadnjo besedo in to je «vino», ne pa «inebriari», kakor bi imelo stati, če bi Vaša trditev veljala. Sklicujete se na razlago Alliolijevo, katera pa prav nič ne razlaga kam se relativum nanaša, komentira pa samo odvisni stavek in razloži kako izvira «nečistost» iz pijanosti (po vinu namreč) na prav poguben način, na to se pa ne ozira, če bi v manjši meri vino nekoliko nevarnosti radi čistosti v sebi imelo. Sklicujemo se pa lahko na večjega eksegeta, enega največjih vseh stoletij, to je gotovo Kornelij a Lapide. Ta piše: «in quo scilicet vino, vel in quo scilicet inebriari, q. d. in ebrietate.» Ta imenitni ekseget torej na prvo mesto stavi zvezo in quo scilicet vino. Da je tako pojasnuje nam tudi poznejši protistav. ἐν οἶνῳ oppositio ἐν πνεύματι; s samo-

stalnikom se soglašja samostalnik, z glagolom glagol. Tudi staroslovenska prestava, katera se pripisuje Slovenskima apostoloma sv. Cirilu in Metodu govori proti P. St. I ne upivajte se vinom, v njem že est blud; no pače izpolnjate se Duhom. Istotako tudi ruska prestava: I ne upivajte se vinom, ot kotorago bivajet raspustotvo; no izpolnjate se Duhom. Da si je pa tako, po pravih hermeneutike ne trdimo, da je to razlaganje, kateremu damo prednost, edino pravo. Vi, č. g. P. ste pa svoje mnenje za edino pravo razglasili in trdite: «Torej ne: V vinu je nečistost.» Če je tako absolutno nemogoče, da bi bila v vinu nečistost, nikar trditi, da je v pijanosti, bi znal kdo hudomušno zavračati. Pijanost je neka omotenost vsled zavžitega vina. Tista omotenost pa ni še sama nečistost. Zmedelost in omotenost dušo pač ovira, da se v neki slepoti ne more tako poželjenju mesa zoperstavljeni. Od druge strani pa alkohol sam, bodisi da je že pijanost nastopila, ali pa še ne, razgreva kri, jo poganja hitreje po žilah, odtod rudeča lica še predno je človek pijan. Ne, sveto veselje, ampak neko že bolj razposajeno nastopa, ki vedno slabše postaja in dušo navzdol pripogiblje. Nadalje dela alkohol commotiones, katerim če se duša ne zoperstavlja, ko se jih zave, greši. Če se jih pa ne zave več, se telo samo lahko onečistuje in tako je v vinu nečistost, v tem slučaju bolj nesnaga. Sv. Jeronim (c. 1. ad Titum) piše: «Numquid ego ebrium castum putabo, qui etsi vino consopitus dormiverit, tamen potuit peccare per vinum.»

P. Celestin Lojk.

Boj vragu pijanstva! Možje vkup!

Pijanstvo je najdražja strast.

Stane denarja: Na milijone kron se izmeče za opojne pijače na Kranjskem.

Stane življenje: Nebrojno ljudem vzame zdravje; mnogim ubije zdrav um, polni bolnišnice in norišnice. Od 20.—40. leta umrje vsled opojnih pijač vsak 9. mož; od 40.—60. leta umrje vsled opojnih pijač vsak 6. mož.

Ropa mir rodbinam: Potoke solzà potočljo nesrečne žene; vzdihni na duši in telesu oškodovanih otrok vpijejo proti nebu. Rodovi preklinjajo pijanstvo svojih brezvestnih roditeljev.

Polni ječe: Velik del zločinov rodi pijani vrag.

Zato s sekiro nad korenino pijanstva!

V ABSTINENCO!

Abstinenca more edina ozdraviti pijači udanega človeka.

Abstinenca edina more prepričati svet, da alkohol ni pijača, da ni potreben!

Abstinenca edina more vzgojiti brezozirnih vojakov v boju proti pijanstvu.

Abstinenca je lahka, samo nekaj krepke volje je treba.

Abstinenca je prijetna, oblaži in razvedri življenje.

Nobenega izobraževalnega društva ne bodi brez abstinentkega krožka! Naročajte, berite Piščalko! Prirejajte predavanja o abstinentci! Živela abstinenca! Smrt pijanstvu!

Društvo «Abstinent» v Ljubljani.